

Βρυξέλλες, 13 Νοεμβρίου 2025
(OR. en)

15410/25

CULT 128	EMPL 514
AUDIO 111	GENDER 200
CULT HERIT 25	DIGIT 240
EDUC 445	TOUR 23
JEUN 236	MI 907
COMPET 1161	ENV 1222
SAN 743	PROCIV 148
DISINFO 100	RECH 501
RELEX 1475	NDICI 10
FREMP 333	FIN 1352
AG 181	

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια

Αποδέκτης: κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2025) 785 final

Θέμα: ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
Πυξίδα Πολιτισμού για την Ευρώπη

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 785 final.

σνημμ.: COM(2025) 785 final

Βρυξέλλες, 12.11.2025
COM(2025) 785 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Πυξίδα Πολιτισμού για την Ευρώπη

{SWD(2025) 785 final}

Πυξίδα Πολιτισμού για την Ευρώπη

1. Εισαγωγή

Η Ευρώπη αποτελεί έναν ζωντανό κόσμο πολιτιστικής ποικιλομορφίας, φημισμένο για τις γλώσσες, την πολιτιστική κληρονομιά, τις καλλιτεχνικές εκφράσεις και τις δημιουργικές καινοτομίες του. Η Ευρώπη διαθέτει περισσότερα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής, φυσικής ή μεικτής κληρονομιάς της UNESCO από οποιαδήποτε άλλη περιοχή του κόσμου. Είναι η κοιτίδα της γλωσσικής πολυμορφίας, με περισσότερες από 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ και περισσότερες από 60 περιφερειακές ή μειονοτικές γλώσσες. Αυτός ο πολιτιστικός πλούτος αποτελεί απόδειξη της ιστορίας και της μνήμης της Ευρώπης, καθώς και κινητήρια δύναμη που διαμορφώνει το μέλλον της, καθώς προάγει το ευρωπαϊκό αίσθημα του ανήκειν και ενισχύει τις ευρωπαϊκές αξίες, όπως μαρτυρά το 87 % των πολιτών που θεωρούν τον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά βασικούς παράγοντες που τους κάνουν να αισθάνονται πιο Ευρωπαίοι¹.

Στην Ευρώπη, η πολιτισμική πολυμορφία αναδεικνύεται, διαφυλάσσεται και επαναπροσδιορίζεται διαρκώς. Προσφέρει σε καλλιτέχνες και επαγγελματίες του πολιτιστικού τομέα γόνιμο έδαφος για να δημιουργήσουν, να καινοτομήσουν και να υπερβούν τα καθιερωμένα. Η πολιτιστική κληρονομιά και η ζωντάνια της Ευρώπης ενθαρρύνουν τις επαφές, τον διάλογο και την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ διαφορετικών τοπικών κοινωνιών και γενεών.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες και η επαφή με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης είναι καίρια στοιχεία για τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής μας. Σύμφωνα με στοιχεία, οι κοινωνίες με μεγαλύτερη πολιτιστική συμμετοχή είναι πιο ανοικτές, ανεκτικές, δημοκρατικές και οικονομικά ισχυρές², και η εν λόγω πολιτιστική κατανάλωση είναι αποτελεσματική στην καταπολέμηση του μίσους³. Η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες έχει επίσης αποδειχθεί ότι αυξάνει την πιθανότητα ψήφου, εθελοντισμού και συμμετοχής σε δραστηριότητες των τοπικών κοινωνιών⁴. Συμβάλλει στην κοινωνική και εδαφική συνοχή και ανθεκτικότητα, καθώς και στη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας. Το 87 % των Ευρωπαίων συμφωνεί ότι η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες ή η παρακολούθηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων βελτιώνει τη συναισθηματική και τη σωματική ευεξία τους.

Επιπλέον, οι πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς και δραστηριότητες της Ευρώπης έχουν καίρια σημασία για την τόνωση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού και την αύξηση της ελκυστικότητας των περιφερειών και των δήμων μας. Οι περισσότερες από 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις που απαρτίζουν τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς κλάδους στην ΕΕ, αποφέρουν προστιθέμενη αξία περίπου 199 δισ. EUR και απασχολούν 7,9 εκατομμύρια άτομα σε ολόκληρη την Ευρώπη⁵.

Σε διεθνές επίπεδο, η πλούσια πολιτιστική σκηνή της Ευρώπης αποτελεί πηγή ήπιας ισχύος και πολύτιμο στοιχείο της διεθνούς της εικόνας. Διευκολύνει την καλλιέργεια διεθνών

---

¹ [Η στάση των Ευρωπαίων απέναντι στον πολιτισμό — Μάιος 2025 — Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου.](#)

² Εκτεταμένη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων διατίθεται στη μελέτη με τίτλο «[Culture and democracy, the evidence](#)» (Πολιτισμός και δημοκρατία με έμπρακτα στοιχεία) — Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ.

³ Ο.π.

⁴ Ο.π.

⁵ Στοιχεία για το 2024. Πηγή: [Στατιστικές στον πολιτιστικό τομέα — απασχόληση στον πολιτιστικό τομέα — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat.](#)

συνεργασιών με αμοιβαίο όφελος, ενισχύει τη διεθνή παρουσία της και στηρίζει τη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ.

Ταυτόχρονα, η στρατηγική σημασία του πολιτισμού για την Ευρώπη είναι υποτιμημένη και ακόμη δεν έχει αξιοποιηθεί πλήρως. Σε μια εποχή ραγδαίων και πολυσχιδών αλλαγών, γεωπολιτικών εντάσεων, χειραγώγησης των πληροφοριών και παρεμβάσεων από το εξωτερικό, αντιδημοκρατικών κινημάτων, κλιματικής κρίσης, τεχνολογικών αλλαγών και ψηφιακής μετάβασης, η Ευρώπη πρέπει να αναγνωρίσει και να αξιοποιήσει τις δυνατότητες του πολιτισμού για την αντιμετώπιση αυτών των πιεστικών ζητημάτων.

Οι πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς και δραστηριότητες αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις, όπως είναι οι απειλές για την καλλιτεχνική ελευθερία, οι επισφαλείς συνθήκες εργασίας, οι ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση στον πολιτισμό, ο αυξανόμενος παγκόσμιος ανταγωνισμός και ζητήματα δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που σχετίζονται με την ΤΝ. Ομοίως, με την εκμετάλλευση νέων τεχνολογιών, οι τομείς αυτοί μπορούν να ενισχύσουν περαιτέρω τη δημιουργική παραγωγή τους και το δυναμικό καινοτομίας τους, αλλά και την προσβασιμότητα του πολιτισμού και την ενεργό συμμετοχή του κοινού.

Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια μέσω των ευρωπαϊκών θεματολογίων για τον πολιτισμό⁶ και των προγραμμάτων εργασιών στον πολιτιστικό τομέα⁷, η ΕΕ εξακολουθεί να μη διαθέτει ένα ανθεκτικό στις μελλοντικές εξελίξεις στρατηγικό πλαίσιο για τη σταθερή ενσωμάτωση και ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι πολιτικές κατευθύνσεις της προέδρου κ. von der Leyen, με τίτλο «Η επιλογή της Ευρώπης», ξεκινούν τονίζοντας τη σημασία της πολιτισμικής πολυμορφίας και κληρονομιάς της Ευρώπης για το μέλλον της Ευρώπης. Ομοίως, στο στρατηγικό θεματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου⁸ αναγνωρίζεται η ανάγκη προώθησης της πολιτισμικής πολυμορφίας και κληρονομιάς, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁹, το Συμβούλιο¹⁰ και τα ενδιαφερόμενα μέρη τόνισαν τη σημασία ενός στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για τον πολιτισμό.

Προκειμένου να ανταποκριθεί στις εκκλήσεις αυτές, η Επιτροπή παρουσιάζει την **Πυξίδα Πολιτισμού για την Ευρώπη, με την οποία διαμορφώνει ένα όραμα και προσδιορίζει εμβληματικές πρωτοβουλίες**. Αναγνωρίζοντας το ενωτικό δυναμικό του πολιτισμού, η Πυξίδα συνοδεύεται επίσης από σχέδιο κοινής δήλωσης που θα συμφωνηθεί από **το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή**. Για να προοδεύσει η ΕΕ, πρέπει να τοποθετήσει τον πολιτισμό στο επίκεντρο του πολιτικού της οράματος, καθώς και της κοινωνικής και οικονομικής στρατηγικής της. Η Πυξίδα Πολιτισμού θα λειτουργήσει και ως στρατηγικό εφαλτήριο του πολιτισμού εντός του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2028-2034 (ΠΔΠ)¹¹.

⁶ Πιο πρόσφατα: [Ανακοίνωση της Επιτροπής — Νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό \[COM\(2018\) 267 final\]](#).

⁷ Πιο πρόσφατα: [Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα \(2023–2026\) \(2022/C 466/01\)](#).

⁸ [Στρατηγικό θεματολόγιο 2024–2029](#).

⁹ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την εφαρμογή του νέου ευρωπαϊκού θεματολογίου για τον πολιτισμό και της στρατηγικής της ΕΕ για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις (2022/2047 (INI)).

¹⁰ Βλ. υποσημείωση 7.

¹¹ Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2028-2034, η οποία παρουσιάστηκε στις 16 Ιουλίου 2025, καθιστά δυνατή τη χρηματοδότηση του πολιτισμού από διάφορα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ. [EUR-Lex - 52025DC0570R\(01\) - EL - EUR-Lex](#).

2. Το όραμα: Η Ευρώπη για τον πολιτισμό, ο πολιτισμός για την Ευρώπη

Η Πυξίδα Πολιτισμού έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε αξιοποιηθεί όσο το δυνατόν περισσότερο το δυναμικό του πολιτισμού για το άτομο, τις κοινωνίες και τις περιφέρειες, καθώς και για να τον τοποθετήσει στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής ενότητας, ποικιλομορφίας και αριστείας. Βασίζεται στο **στρατηγικό όραμα** βάσει του οποίου η Ευρώπη προασπίζει τον πολιτισμό και ο πολιτισμός προασπίζει την Ευρώπη:

«Η Ευρώπη για τον πολιτισμό»: Η πλούσια πολιτιστική τοπογραφία της Ευρώπης έχει κομβική σημασία για την ταυτότητα και την ανάπτυξη της Ένωσης. Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να δημιουργεί και να συμμετέχει στον πολιτισμό, να απολαμβάνει τη θεμελιώδη ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης και να συμμετέχει ελεύθερα στη δημιουργία και την απόλαυση του πολιτισμού. Η Πυξίδα Πολιτισμού έχει σκοπό να ενσωματώσει τον πολιτισμό ως αναπόσπαστο σκέλος σε όλες τις σχετικές στρατηγικές και πολιτικές καθώς και στα οικεία χρηματοδοτικά τους εργαλεία. Με αυτόν τον τρόπο, αναγνωρίζει την εγγενή αξία του πολιτισμού για την κοινωνία, τον πολίτη και την οικονομία, καθώς και τον ρόλο του ως θεμελιώδους δημόσιου αγαθού. Μέσω ειδικά σχεδιασμένων πολιτικών και επενδύσεων, η Πυξίδα Πολιτισμού θα βοηθήσει τους πολιτιστικούς τομείς να ανθίσουν, να καινοτομήσουν και να είναι ανταγωνιστικοί σε παγκόσμιο επίπεδο. Ενώ έχει σχεδιαστεί με οριζόντιο χαρακτήρα, αναγνωρίζει και τιμά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιμέρους πολιτιστικών τομέων.

«Ο πολιτισμός για την Ευρώπη»: Η ΕΕ θα αξιοποιήσει την πλούσια πολιτισμική πολυμορφία, την πολιτιστική κληρονομιά και τη δημιουργικότητα της Ευρώπης, ώστε να ενισχύσει την ανθεκτικότητα της δημοκρατίας, να βελτιώσει την κοινωνική, οικονομική και εδαφική συνοχή, να τονώσει την ευημερία των πολιτών και να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα και το δυναμικό καινοτομίας της Ευρώπης. Η Πυξίδα Πολιτισμού αποσκοπεί στην προώθηση και την ανάδειξη του πολιτισμού ως έκφρασης της ιστορίας και των κοινών αξιών της Ευρώπης, λειτουργώντας παράλληλα ως ισχυρός καταλύτης για την ανθεκτικότητα της κοινωνίας. Μέσω του πολιτισμού, η ΕΕ μπορεί να ενισχύσει τον ρόλο της ως παγκόσμιας ηγετικής δύναμης στον πολιτισμό και τη δημιουργικότητα, με θεμέλιο αμοιβαία κατανόηση και δράσεις που εμφορούνται από τις αξίες της ΕΕ.

Σύμφωνα με το όραμα αυτό, η Πυξίδα Πολιτισμού θα προσανατολίσει τις πολιτικές της ΕΕ προς **τέσσερις βασικές κατευθύνσεις**, με την υποστήριξη οριζόντιων δράσεων που έχουν ως σκοπό την κινητοποίηση επενδύσεων στον ευρωπαϊκό πολιτισμό:

- 1) μια ΕΕ που προασπίζεται και ενισχύει τις ευρωπαϊκές αξίες και τα πολιτιστικά δικαιώματα·
- 2) μια ΕΕ που ενδυναμώνει τους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του πολιτιστικού τομέα και στηρίζει τους ανθρώπους·
- 3) μια ΕΕ που βασίζεται στον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά προκειμένου να γίνει πιο ανταγωνιστική, ανθεκτική και συνεκτική·
- 4) μια ΕΕ που υποστηρίζει τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις και συνεργασίες.

Η ΕΕ θα χρειαστεί να αναλάβει μεγαλύτερη πολιτική δέσμευση και να θεσπίσει νέα εργαλεία πολιτικής για την υλοποίηση της Πυξίδας Πολιτισμού. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή:

- θα προτείνει μια διοργανική κοινή δήλωση που θα συμφωνηθεί μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, με τίτλο «Η Ευρώπη για τον πολιτισμό – Ο πολιτισμός για την Ευρώπη», η οποία θα περιγράφει και θα επιβεβαιώνει την πολιτική δέσμευση σε βασικές αρχές της πολιτιστικής πολιτικής στην Ευρώπη·

- θα δημοσιεύει περιοδικά **έκθεση για την κατάσταση του πολιτισμού στην ΕΕ** με σκοπό την παροχή πληροφοριών σχετικά με το ευρωπαϊκό πολιτιστικό τοπίο και την αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά την ανάπτυξη του πολιτιστικού και δημιουργικού οικοσυστήματος, με ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιτεχνική ελευθερία·
- θα καθιερώνει **δομημένο διάλογο της ΕΕ** με ενδιαφερόμενα μέρη του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα προκειμένου να συζητηθεί η έκθεση για την κατάσταση του πολιτισμού και η πρόοδος που σημειώνεται όσον αφορά την υλοποίηση των βασικών κατευθύνσεων της Πυξίδας Πολιτισμού. Ο διάλογος αυτός θα χρησιμεύσει ως πλατφόρμα επαφών, συνδημιουργίας και ευθυγράμμισης των πολιτικών·
- προκειμένου να στηρίζει την έκθεση για την κατάσταση του πολιτισμού, θα δημιουργήσει έναν **κόμβο πολιτιστικών δεδομένων της ΕΕ** για τη συλλογή και την ανάλυση πολιτιστικών δεδομένων και πληροφοριών, την παρακολούθηση των τάσεων και των εξελίξεων και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών¹². Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις στατιστικές υπηρεσίες τους, καθώς και με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς, προκειμένου να συνεχίσει να βελτιώνει τις στατιστικές της ΕΕ για τον πολιτισμό και να στηρίζει την τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής.

3. Μια ΕΕ που προασπίζεται και ενισχύει τις ευρωπαϊκές αξίες και τα πολιτιστικά δικαιώματα

Η δημοκρατία, η ελευθερία, η ποικιλομορφία και η ισότητα αποτελούν αλληλοενισχυόμενες αξίες, και η ΕΕ και τα κράτη μέλη φέρουν από κοινού την ευθύνη προάσπισής τους. Η ελευθερία της δημιουργίας και της συμμετοχής στον πολιτισμό χωρίς φραγμούς κατοχυρώνεται στο άρθρο 27 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου¹³ και στο άρθρο 13 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁴. Τα δικαιώματα αυτά είναι κρίσιμα για την ενδυνάμωση του ατόμου και των τοπικών κοινωνιών, ούτως ώστε να μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα, να συμμετέχουν στον διάλογο, να τιμούν την πολιτιστική ποικιλομορφία, να προωθούν τις τέχνες, να διαφυλάσσουν την πολιτιστική κληρονομιά και να φαντάζονται το μέλλον τους. Πρόκειται για βασικές αρχές της Πυξίδας Πολιτισμού.

3.1. Διαφύλαξη της καλλιτεχνικής ελευθερίας

Ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα μπορούν να ανθίσουν μόνον εάν διασφαλίζεται η ελευθερία της δημιουργικής έκφρασης. Η διαφύλαξη αυτής της ελευθερίας πρέπει να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο κάθε δημοκρατικής και ανοικτής κοινωνίας και αποτελεί ισχυρό δείκτη δημοκρατικής υγείας της κοινωνίας. Στην ΕΕ, η προστασία της ελευθερίας των καλλιτεχνών και των εργαζομένων στον πολιτιστικό τομέα να δημιουργούν χωρίς λογοκρισία ή εκφοβισμό και να εκφράζουν τις απόψεις τους για θέματα δημόσιου συμφέροντος αποτελεί συλλογική ευθύνη. Ωστόσο, εξακολουθούν να προκύπτουν καταγγελίες¹⁵ με ισχυρισμούς περί αδικαιολόγητων παρεμβάσεων που θίγουν την ανεξαρτησία των πολιτιστικών ιδρυμάτων, χρήσης των λεγόμενων νόμων για τα χρηστά ήθη, λογοκρισίας ή εκφοβισμού των καλλιτεχνών, ακόμη και αυτολογοκρισίας.

¹² Τα δεδομένα σχετικά με τον οπτικοακουστικό τομέα θα εξακολουθήσουν να παρέχονται από το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα και την έκθεση της Επιτροπής για τις προοπτικές των ευρωπαϊκών μέσων ενημέρωσης.

¹³ [Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου | Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών](#)

¹⁴ [Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#)

¹⁵ [Συμβούλιο της Ευρώπης, 2023. Free to Create: Artistic Freedom in Europe](#) (Ελευθερία δημιουργίας: Καλλιτεχνική ελευθερία στην Ευρώπη).

Δεδομένου ότι η δημοκρατία και η κοινωνία των πολιτών δέχονται πιέσεις σε παγκόσμια κλίμακα, τα περιστατικά αυτά πρέπει να καταγράφονται και να παρακολουθούνται στενά, ενώ θα πρέπει και να λαμβάνονται μέτρα για την παροχή «ασφαλούς καταφυγίου» στους καλλιτέχνες που διατρέχουν κίνδυνο και στους καλλιτέχνες που έχουν εκτοπιστεί¹⁶. Τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές, τα νομικά πλαίσια και οι διοικητικές πρακτικές τους στηρίζουν την ελεύθερη καλλιτεχνική δημιουργία, έκφραση και κυκλοφορία. Η Ευρώπη θα πρέπει να αναλάβει δράση για την προστασία της καλλιτεχνικής ελευθερίας και για την αύξηση της ευαισθητοποίησης με σκοπό την προώθησή της.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή θα δίνει συστηματικά **ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρίες των καλλιτεχνών σε σχέση με την καλλιτεχνική ελευθερία** στη μελλοντική της έκθεση για την κατάσταση του πολιτισμού στην ΕΕ. Θα συμβάλει επίσης στη **διαφύλαξη της καλλιτεχνικής ελευθερίας** μέσω των υφιστάμενων και μελλοντικών πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ, ιδίως στο προτεινόμενο μελλοντικό πρόγραμμα **AgoraEU**, στο πλαίσιο του επόμενου μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ. Η διαφύλαξη της καλλιτεχνικής ελευθερίας αποτελεί επίσης σημαντικό μέρος του ευρύτερου δημοκρατικού ιστού των κοινωνιών μας, ενώ και η Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας αποσκοπεί στην προστασία και την προώθηση της δημοκρατίας και της ανθεκτικότητας της κοινωνίας μακροπρόθεσμα.

3.2. Προώθηση της πολιτισμικής και γλωσσικής πολυμορφίας

Η πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία βρίσκεται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος και ενσαρκώνει το σύνθημα της ΕΕ «Ενωμένη στην πολυμορφία». Η δέσμευση για την προστασία της αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κυριαρχίας και του ευρωπαϊκού δημοκρατικού πολιτισμού. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ έχει υπογράψει αυτόνομα τη σύμβαση της UNESCO του 2005 για την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης¹⁷.

Η ΕΕ προστατεύει, αναπτύσσει και προωθεί ενεργώς την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία μέσω των πολιτικών και των προγραμμάτων της, και όπως αναφέρεται στις πολιτικές κατευθύνσεις της προέδρου της Επιτροπής, κ. von der Leyen, θα συνεχίζει να εργάζεται για την προάσπιση των δικαιωμάτων ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες στην Ευρώπη. Από το 2021 έως το 2024, το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» έχει στηρίξει 670 διακρατικές πολιτιστικές συμπράξεις. 554 ταινίες διανεμήθηκαν σε κινηματογράφους σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενώ 37,9 εκατομμύρια άτομα παρακολούθησαν ευρωπαϊκά οπτικοακουστικά έργα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες¹⁸.

Τα πέντε πολιτιστικά βραβεία¹⁹ της ΕΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αύξηση της προβολής των πολιτιστικών τομέων της Ευρώπης μέσω της αναγνώρισης και της προώθησης της πολυμορφίας και της υπεροχής τους. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα προτείνει ένα **νέο βραβείο της ΕΕ για τις παραστατικές τέχνες, με σκοπό να τιμήσει την καλλιτεχνική**

---

¹⁶ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τους καλλιτέχνες που διατρέχουν κίνδυνο και έχουν εκτοπιστεί \(2023/C 185/09\)](#).

¹⁷ [Σύμβαση του 2005 για την πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης | Πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης](#).

¹⁸ Το σκέλος «Media» του προγράμματος στήριξε επίσης την ανάπτυξη περισσότερων από 300 παιχνιδιών ή τίτλων εμπιστευτικού περιεχομένου, πολλά από τα οποία έλαβαν σημαντικά βραβεία.

¹⁹ Με χρηματοδότηση από το σκέλος «Culture» του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη»: Ευρωπαϊκά Βραβεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς — Βραβεία Europa Nostra, Βραβεία «Η μουσική κινεί την Ευρώπη», το βραβείο σύγχρονης αρχιτεκτονικής της ΕΕ —το βραβείο Mies van der Rohe, το βραβείο λογοτεχνίας της ΕΕ και το πρόσφατο βραβείο Simone Veil —ένα βραβείο της ΕΕ για την εβραϊκή πολιτιστική κληρονομιά.

αριστεία, ενισχύοντας παράλληλα τις δεξιότητες, την πρόσβαση στην αγορά και τα επαγγελματικά δίκτυα σε ολόκληρο το ευρωπαϊκό οικοσύστημα των παραστατικών τεχνών.

Μέσω της **Ευρωπαϊκής Ημέρας των Γλωσσών**²⁰, η ΕΕ τιμά τη γλωσσική πολυμορφία ως ενσάρκωση της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης και ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατίας. Η **προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας αποτελεί έναν από τους ειδικούς στόχους του Erasmus+**²¹. Στον τομέα του πολιτισμού, των οπτικοακουστικών και των αναδυόμενων μέσων (π.χ. βιντεοπαιχνίδια ή διευρυμένη πραγματικότητα), το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» έχει μακρά παράδοση στην προώθηση της ποικιλομορφίας και της κυκλοφορίας ευρωπαϊκού περιεχομένου, καθώς και στη διεύρυνση του κοινού του.

Η ενεργός προώθηση του διαδικτυακού περιεχομένου «*Made in Europe*» είναι απαραίτητη ώστε το ψηφιακό κοινό να μπορέσει να ανακαλύψει και να εκτιμήσει τον πλούτο και την πολυμορφία του. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος μέσω κανονιστικών ρυθμίσεων και μέτρων πολιτικής. Για παράδειγμα, η αναθεώρηση της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (AVMSD)²² το 2018 ενίσχυσε την προβολή και την ορατότητα του ευρωπαϊκού οπτικοακουστικού περιεχομένου στις πλατφόρμες που προσφέρουν «βίντεο κατά παραγγελία» (VOD), με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται ένα ποσοστό τουλάχιστον 30 % ευρωπαϊκών έργων στους καταλόγους τους, καθώς και να απαιτείται από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς να αφιερώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό του χρόνου εκπομπής τους σε ευρωπαϊκά έργα. Η αξιοποίηση των μαζικών δεδομένων και της τεχνητής νοημοσύνης (TN) μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω την ανακαλυψιμότητα ποικίλου ευρωπαϊκού περιεχομένου, όπως περιγράφεται στη στρατηγική εφαρμογής της TN²³.

Επιπλέον, η έρευνα και η καινοτομία που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» ενισχύουν την ανθεκτικότητα των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας, προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη και αξιοποιούν την τεχνολογία και τη συνεργασία για να διαφυλάξουν και να εμπλουτίσουν την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία της Ευρώπης.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να διαφυλάσσει και να προάγει την πλούσια πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία της Ευρώπης. Θα αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογίας για τη στήριξη αυτού του στόχου. Θα εμβαθύνει την **έρευνα και θα στηρίξει τις επενδύσεις για τη δυνατότητα εντοπισμού ποικίλου διαδικτυακού πολιτιστικού περιεχομένου που δημιουργείται στην Ευρώπη**, μετά τη δημοσίευση της μελέτης για το ίδιο θέμα²⁴, με σκοπό την προώθηση της κατανάλωσής του εντός και εκτός της ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στο ευρωπαϊκό μουσικό και λογοτεχνικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο.

3.3. Διεύρυνση της συμμετοχής και πρόσβασης στον πολιτισμό

Η συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή και η πρόσβαση σε πολιτιστικές δραστηριότητες έχουν ουσιαστική σημασία για την προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και αποτελούν θεμελιώδη πυλώνα κάθε δημοκρατικής και συμπεριληπτικής κοινωνίας.

²⁰ [Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών | Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#), κοινή πρωτοβουλία με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

²¹ [Examples of projects supporting regional and minority languages: compilation of projects co-funded by the Erasmus+ Programme and Creative Europe](#) (Παραδείγματα έργων που στηρίζουν τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες: συλλογή έργων που συγχρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Erasmus+ και το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»).

²² Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808.

²³ COM(2025) 723 final.

²⁴ Μελέτη που αναφέρεται στο πρόγραμμα εργασιών περιόδου 2023-2026 για τον Πολιτισμό (ΕΕ C466 της 7.12.2022).

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει πρωτοβουλίες τύπου «Culture Pass» με σκοπό την ενίσχυση της πρόσβασης στον πολιτισμό, ιδίως για τους νέους. Η χρηματοδότηση της ΕΕ, ιδίως στο πλαίσιο του προγράμματος «**Δημιουργική Ευρώπη**», έχει προωθήσει επίσης την πρόσβαση στον πολιτισμό με διάφορους τρόπους, για παράδειγμα, με τη στήριξη πρωτοβουλιών για κάρτες εισόδου σε θέατρα που ανήκουν στο δίκτυο ευρωπαϊκών κινηματογράφων «Europa Cinemas» σε διάφορες χώρες της ΕΕ μέσω του σκέλους «MEDIA». Πρωτοβουλίες όπως οι **ευρωπαϊκές ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς**²⁵ και η **πολιτιστική διαδρομή DiscoverEU**²⁶ προσφέρουν ακόμη περισσότερες δυνατότητες εξερεύνησης της τεράστιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης.

Ωστόσο, δεν έχει σημειωθεί ακόμη επαρκής πρόοδος. Το 51 % των Ευρωπαίων δεν συμμετείχε σε καμία καλλιτεχνική δραστηριότητα, είτε μόνοι τους είτε στο πλαίσιο ομάδας, τους τελευταίους 12 μήνες^{27,28}. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή θα ενισχύσει περαιτέρω την πρόσβαση των νέων στην πολιτιστική κληρονομιά σε ολόκληρη την Ευρώπη i) με τη θέσπιση **εθελοντικού πλαισίου για την αμοιβαία αναγνώριση των δελτίων εισόδου για νέους σε πολιτιστικές δράσεις και χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, τα οποία εκδίδονται σε εθνικό επίπεδο**, ii) με την προώθηση της **πολιτιστικής διαδρομής DiscoverEU** μεταξύ των νέων και iii) με την **αύξηση των πολιτιστικών δυνατοτήτων που προσφέρει η υφιστάμενη εκπαιδευτική κάρτα νέων** στο πλαίσιο του Erasmus+.

Υπάρχουν πολλοί άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή, από την κοινωνικοοικονομική κατάσταση έως την αναπηρία, την εθνοτική καταγωγή, το φύλο, την ηλικία και τη γεωγραφική θέση²⁹. Προκειμένου να διευρύνουν και να βελτιώσουν την ποιότητα της συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να αξιολογήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές, όπως εκείνες που σχετίζονται με την επιστήμη, την υγεία, το περιβάλλον, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την κοινωνική συνοχή, μπορούν να προωθήσουν την ενεργό συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή. Η Ευρώπη θα συνεχίσει να πρωτοστατεί και να δημιουργεί ίσες ευκαιρίες μέσω βιώσιμων επενδύσεων και συμπεριληπτικού και προσβάσιμου σχεδιασμού πολιτιστικών υποδομών και προγραμμάτων. Στο πνεύμα αυτό, η Επιτροπή θα εκπονήσει έκθεση με σκοπό να στηρίξει τα κράτη μέλη στην **αύξηση της συμμετοχής και της στήριξης των ατόμων με αναπηρία στον πολιτισμό**.

4. Μια ΕΕ που ενδυναμώνει τους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του πολιτιστικού τομέα και στηρίζει τους ανθρώπους

Η πολιτιστική ζωή ανθίζει όταν οι κοινωνίες δημιουργούν τις συνθήκες που παρέχουν τη δυνατότητα στα άτομα και στους καλλιτέχνες να πειραματίζονται και να εξερευνούν νέα όρια. Για τον σκοπό αυτόν, απαιτούνται δίκαιες συνθήκες εργασίας για τους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του πολιτιστικού τομέα, ασφαλές εργασιακό περιβάλλον απαλλαγμένο από κάθε είδους βία, καθώς και επαρκής εκπαίδευση, κατάρτιση και δεξιότητες. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι πραγματικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι νέοι, συμπεριλαμβανομένων των ανερχόμενων καλλιτεχνών, ώστε να οικοδομηθεί μια Ευρώπη με

²⁵ [Ευρωπαϊκές ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς | Ευρωπαϊκές ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς](#), με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

²⁶ [Η πολιτιστική διαδρομή DiscoverEU | Στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία](#) εμπνέει τους νέους να προσαρμόζουν τα ταξίδια τους σύμφωνα με τον πολιτισμό και τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς. Η πρωτοβουλία DiscoverEU χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+.

²⁷ [Στατιστικές στον πολιτιστικό τομέα — συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat](#).

²⁸ [Η στάση των Ευρωπαίων απέναντι στον πολιτισμό — Μάιος 2025 — Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου](#).

²⁹ [Στατιστικές στον πολιτιστικό τομέα — συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat](#).

βαθύ πολιτιστικό πλούτο, που θα εκτιμά πραγματικά τους πολίτες της. Η ΕΕ πρέπει να προωθήσει την καλλιτεχνική εκπαίδευση, καθώς και την ασφαλή και συμπεριληπτική πρόσβαση των παιδιών, των νέων και των υποεκπροσωπούμενων ομάδων στον πολιτισμό.

4.1. Διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας

Πολλοί εργαζόμενοι στον τομέα του πολιτισμού δεν απολαμβάνουν ακόμη στην πράξη ισοδύναμα δικαιώματα και πλήρη προστασία.

Το 2024 στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς απασχολούνταν 7,9 εκατομμύρια άτομα σε ολόκληρη την ΕΕ, αριθμός που αντιστοιχεί στο 3,8 % της συνολικής απασχόλησης στην ΕΕ. Ωστόσο, υπάρχει μεγάλη ποικιλία στη σύνθεση και στους τύπους απασχόλησης του εργατικού δυναμικού³⁰. Οι μορφές εξωτερικής συνεργασίας και αυτοαπασχόλησης είναι συχνότερες από ό,τι σε άλλους τομείς, καθώς σχεδόν το ένα τρίτο των εργαζομένων στον πολιτιστικό τομέα σε ολόκληρη την ΕΕ είναι αυτοαπασχολούμενοι, αριθμός υπερδιπλάσιος από τον συνολικό μέσο όρο της ΕΕ³¹. Η διάρκεια των συμβάσεων εργασίας συνήθως είναι μικρότερη και λιγότερο σταθερή σε σύγκριση με τις συμβάσεις σε πιο παραδοσιακούς τομείς απασχόλησης. Το ποσοστό των ατόμων που έχουν σύμβαση αορίστου χρόνου είναι κατά 15,2 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από τη γενική αγορά εργασίας³². Οι καλλιτέχνες και οι συγγραφείς είναι επίσης λιγότερο πιθανό να έχουν μόνο μία εργασία³³, ενώ περισσότεροι από τους μισούς δημιουργούς οπτικοακουστικών μέσων (σκηνοθέτες, σεναριογράφοι κ.λπ.) δεν έχουν αμειβόμενη εργασία για μεγάλα χρονικά διαστήματα³⁴. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία και τα ευρήματα των επιθεωρήσεων, υπάρχουν σημαντικά επίπεδα αδήλωτης εργασίας στους συγκεκριμένους τομείς³⁵.

Οι συνθήκες εργασίας στον τομέα του πολιτισμού είναι συχνά επισφαλείς³⁶, ενώ οι καλλιτέχνες και οι επαγγελματίες του πολιτιστικού τομέα συχνά δεν καλύπτονται καθόλου ή καλύπτονται μόνο εν μέρει από την κοινωνική προστασία. Οι κακές συνθήκες εργασίας είναι επίσης ένας από τους παράγοντες που έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ψυχική υγεία των επαγγελματιών. Οι επαγγελματίες με αναπηρία εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες που τους εμποδίζουν να εξελίξουν το έργο τους επί ίσοις όροις με τους άλλους. Στους πολιτιστικούς τομείς εξακολουθεί επίσης να υφίσταται χάσμα μεταξύ των φύλων ως προς τις αποδοχές, καθώς το ποσοστό των γυναικών που αμείβονται με χαμηλούς μισθούς είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών³⁷.

---

³⁰ [Στατιστικές στον πολιτιστικό τομέα — απασχόληση στον πολιτιστικό τομέα — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat](#).

³¹ Ο.π.

³² Ο.π.

³³ Ο.π.

³⁴ [The status of artists and cultural and creative professionals in Europe \(Το καθεστώς των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα στην Ευρώπη\) — Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα](#).

³⁵ [Employment characteristics and undeclared work in the cultural and creative sectors \(Χαρακτηριστικά της απασχόλησης και αδήλωτη εργασία στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας\) — Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας](#).

³⁶ Σύμφωνα με [έρευνα που πραγματοποίησε η Panteia το 2024](#), το 68 % των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών των ΤΠΔ που συμμετείχαν στην έρευνα έχει περισσότερες από μία δουλειές, ενώ το 71 % δεν έχει πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική προστασία, ιδίως οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι αυτοαπασχολούμενοι καλλιτέχνες.

³⁷ Στοιχεία για το 2022. Σύμφωνα με [στοιχεία της Eurostat](#), το 2022, ενώ στην ΕΕ καταγράφηκε το μικρότερο χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση στον πολιτιστικό τομέα την τελευταία δεκαετία, η ισορροπία αυτή δεν αντικατοπτρίζεται στις αποδοχές. [Στατιστικές στον πολιτιστικό τομέα — Ισότητα των φύλων — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat](#).

Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί σημαντικές εξελίξεις στα κράτη μέλη, καθώς αρκετές χώρες έχουν θεσπίσει νόμους για το καθεστώς των καλλιτεχνών ή άλλα ειδικά μέτρα για να στηρίξουν τους καλλιτέχνες, όπως η κατάρτιση πολιτικών και καταστατικών χαρτών σχετικά με τις αμοιβές και τις συνθήκες εργασίας τους. Στο επίπεδο της ΕΕ η Επιτροπή υποστήριξε διάφορες μελέτες, ομάδες εμπειρογνομόνων και τη διοργάνωση εργαστηρίων με την ενεργό συμμετοχή των κρατών μελών³⁸, τόσο από την πλευρά του πολιτισμού όσο και από την πλευρά της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων, ενδιαφερόμενων μερών, κοινωνικών εταίρων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου³⁹.

Είναι σημαντικό να εντείνουμε τη δράση που αναλαμβάνεται στο επίπεδο της ΕΕ για να βελτιώσουμε τις εργασιακές συνθήκες των καλλιτεχνών. Η Επιτροπή θα προτείνει τον **Χάρτη της ΕΕ για τους καλλιτέχνες**, ο οποίος θα περιγράφει θεμελιώδεις αρχές, κατευθυντήριες γραμμές και δεσμεύσεις για δίκαιες συνθήκες εργασίας στους συγκεκριμένους τομείς και θα αυξάνει τη συμμόρφωση και τη λογοδοσία, ιδίως από όσους λαμβάνουν ενωσιακή χρηματοδότηση στον τομέα του πολιτισμού. Θα διοργανώσει **διάλογο υψηλού επιπέδου της ΕΕ με ενδιαφερόμενα μέρη και κοινωνικούς εταίρους**, τα αποτελέσματα του οποίου θα συμβάλουν επίσης στον σχεδιασμό του χάρτη.

Επιπλέον, για να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας των καλλιτεχνών, πρέπει να έχουν σαφή κατανόηση των δικαιωμάτων τους, συμπεριλαμβανομένων των νομικών και συμβατικών πλαισίων που διέπουν το έργο τους. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή υποστήριξε τη **δημιουργία του διαδικτυακού εργαλείου «This Is How We Work» στην πλατφόρμα «Creatives Unite»**, όπου παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα νομικά πλαίσια και τα πλαίσια πολιτικής που διαμορφώνουν το καθεστώς των καλλιτεχνών, την κοινωνική ασφάλιση και τις εργασιακές σχέσεις⁴⁰. Θα συνεργαστεί επίσης με την **προτοβουλία «Creators Learn Intellectual Property»**, η οποία σχεδιάστηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας, με σκοπό να παρέχει στήριξη σε επαγγελματίες του δημιουργικού τομέα για θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

4.2. Διευκόλυνση της διασυνοριακής κινητικότητας στον πολιτιστικό τομέα

Η διασυνοριακή συνεργασία και κινητικότητα είναι καίριας σημασίας τόσο για τη σταδιοδρομία των καλλιτεχνών όσο και για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πολιτιστικού χώρου που θα προάγει την επαφή και τον διάλογο μεταξύ των επαγγελματιών του δημιουργικού τομέα, καθώς και με τους πολίτες. Λειτουργεί επίσης ως καταλύτης για την ανταγωνιστικότητα και την πρόσβαση σε νέες αγορές, παρέχει τη δυνατότητα τα πολιτιστικά και δημιουργικά έργα να κυκλοφορούν πιο ελεύθερα μεταξύ των συνόρων και να προσεγγίζουν ευρύτερο κοινό, ενώ παράλληλα τονώνει την ανάπτυξη και ενισχύει την κλίμακα της δημιουργικής οικονομίας της Ευρώπης.

Η στήριξη της διασυνοριακής συνεργασίας ήταν στο επίκεντρο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη», καθώς κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-2020 επέτρεψε σε πάνω από 22 000 επαγγελματίες να αποκτήσουν διεθνή εμπειρία. Με τη θέσπιση **του προγράμματος κινητικότητας «Ο πολιτισμός κινεί την Ευρώπη»**⁴¹ έχουν διευρυνθεί οι ευκαιρίες κινητικότητας. Από το 2022 έως το 2025, το πρόγραμμα έχει ήδη στηρίξει πάνω από 6 000

³⁸ [The Status and Working Conditions of artists and culture and creative professionals Mapping cultural and creative sector working conditions in the EU](#) [Το καθεστώς και οι συνθήκες εργασίας των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας. Χαρτογράφηση των συνθηκών εργασίας στον πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα στην ΕΕ].

³⁹ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπήρξε κύριος υποστηρικτής της δημιουργίας ενός [πλαισίου της ΕΕ για την κοινωνική και επαγγελματική κατάσταση των καλλιτεχνών και των εργαζομένων στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικότητας C/2024/4208](#).

⁴⁰ [This is how we work - Mapping cultural and creative sector working conditions in the EU \(creativesunite.eu\)](#).

⁴¹ [Ο πολιτισμός κινεί την Ευρώπη — Πολιτισμός και δημιουργικότητα](#).

καλλιτέχνες και επαγγελματίες του πολιτιστικού τομέα από 40 χώρες και έχει δημιουργήσει πάνω από 280 προγράμματα φιλοξενίας καλλιτεχνών, τα οποία υποδέχθηκαν περισσότερους από 1 000 καλλιτέχνες.

Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη αρκετά εμπόδια που περιορίζουν την πλήρη αξιοποίηση αυτών των οφελών. Οι πολιτιστικές οργανώσεις, οι καλλιτέχνες και οι επαγγελματίες αντιμετωπίζουν δαπανηρές διοικητικές προκλήσεις που εμποδίζουν τη διασυνοριακή κινητικότητα. Για παράδειγμα, οι καλλιτέχνες που επιθυμούν να περιοδεύσουν στην Ευρώπη πρέπει να ξεπεράσουν εμπόδια που απορρέουν από τους κανόνες που σχετίζονται με τις διαφορών ειδών διατάξεις για την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση, την πιθανή διπλή φορολόγηση και την πολυπλοκότητα της διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών. Οι θεωρήσεις και οι άδειες εργασίας για υπηκόους τρίτων χωρών συχνά θέτουν περαιτέρω εμπόδια στην κυκλοφορία και αυξάνουν το κόστος.

Με την επικείμενη **δέση μέτρων για τη δίκαιη κινητικότητα του εργατικού δυναμικού**, η Επιτροπή θα προτείνει πρωτοβουλίες που θα εκσυγχρονίσουν, θα απλουστεύσουν και θα ψηφιοποιήσουν τους κανόνες και τις διαδικασίες στον τομέα της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού και της ελεύθερης κυκλοφορίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές, όπως το **ευρωπαϊκό διαβατήριο κοινωνικής ασφάλισης**, θα ωφελήσουν άμεσα όσους συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες διασυνοριακής κινητικότητας στον πολιτιστικό τομέα. Οι σταθερές **επενδύσεις της ΕΕ στην κινητικότητα είναι ουσιαστικής σημασίας**, συμπεριλαμβανομένης της **ενίσχυσης της στήριξης για το πρόγραμμα «Ο πολιτισμός κινεί την Ευρώπη»**.

4.3. Ενίσχυση της συμμετοχής των νέων στη διακυβέρνηση του πολιτισμού και ανάδειξη των νέων και ανερχόμενων ταλέντων

Οι νέοι διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διαμόρφωση του σημερινού και του μελλοντικού πολιτισμού. Οι απόψεις τους θέτουν υπό αμφισβήτηση τις παραδοσιακές πρακτικές και διευρύνουν τους ορίζοντες της καλλιτεχνικής έκφρασης, κάτι που είναι απαραίτητο για την εξέλιξη και την ανανέωση της δημιουργικότητας.

Οι νέοι πρέπει να αναγνωρίζονται ως αναπόσπαστα μέλη της πολιτιστικής κοινότητας. Οι επενδύσεις σε χώρους δημιουργίας που θα λειτουργούν με πρωτοβουλία των νέων και θα ανήκουν στην κοινότητα θα πρέπει να αποτελέσουν σημαντικό μέρος των στρατηγικών για την ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών. Η ανάθεση σημαντικού ρόλου στους νέους για τις διαδικασίες χάραξης πολιτικής τους παρέχει τη δυνατότητα να διεκδικούν τα πολιτιστικά τους δικαιώματα.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει την ουσιαστική συμμετοχή των νέων στη χάραξη των πολιτικών της ΕΕ μέσω των καθιερωμένων μέσων της. Επιπλέον, θα δημιουργήσει το **δίκτυο πολιτιστικών πρεσβευτών νεολαίας**, όπου θα συζητούνται θέματα πολιτιστικής πολιτικής. Μέσω της επικείμενης **στρατηγικής για τη δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών**, η Επιτροπή σχεδιάζει —**μέσα από τη διαφύλαξη της πολιτιστικής και γλωσσικής κληρονομιάς και την καινοτομία με επίκεντρο τον πολιτισμό**— να προωθήσει τη **διαγενεακή μάθηση**.

Η χάραξη της πολιτιστικής πολιτικής σε ολόκληρη την Ευρώπη θα πρέπει επίσης να επικεντρωθεί περισσότερο στους νέους και ανερχόμενους καλλιτέχνες και στους νέους επαγγελματίες του πολιτιστικού τομέα. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει και να ενθαρρύνει στοχευμένες προσεγγίσεις, μεταξύ άλλων μέσω της **πλατφόρμας** στο πλαίσιο του πολιτιστικού σκέλους του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» και μέσω ειδικών **προγραμμάτων πρακτικής άσκησης στο πλαίσιο του Erasmus+**.

4.4. Παροχή εκπαίδευσης στον πολιτισμό και τις τέχνες

Ο πολιτισμός και η εκπαίδευση είναι βαθιά αλληλένδετες έννοιες. Η συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δράσεις είναι θεμελιώδους σημασίας για τα πολιτιστικά ιδρύματα, ενώ μάλιστα οι τέχνες έχουν ουσιώδη ρόλο στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη του ατόμου από πολύ μικρή ηλικία⁴². Η ενσωμάτωση της πολιτιστικής και καλλιτεχνικής εκπαίδευσης στην τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση και κατάρτιση —ως βασικές συνιστώσες— καλλιεργεί ένα αίσθημα αυτενέργειας και ενισχύει τη δημιουργική έκφραση, τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την κριτική σκέψη και την ευημερία των μαθητών. Το Erasmus+ έχει προωθήσει πολλά προγράμματα για την πολιτιστική και καλλιτεχνική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με μουσεία και βιβλιοθήκες.

Η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες συνδέεται στενά με τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και βοηθά τα άτομα να καλλιεργήσουν αυτοπεποίθηση, ενσυναίσθηση, ανεκτικότητα και επικοινωνιακές δεξιότητες. Η Επιτροπή θα σχεδιάσει ένα **πρόγραμμα συνεργατικής μάθησης μεταξύ μαθητών με σκοπό να ενισχύσει τη συμμετοχή των μαθητών στα κοινά και το αίσθημα της ιδιότητας του δημοκρατικού πολίτη** μέσω του πολιτισμού, τόσο εντός του σχολείου όσο και γύρω από αυτό.

Η τυπική εκπαίδευση και η διά βίου μάθηση θα πρέπει να αξιοποιούν τον πολιτισμό με σκοπό την καλλιέργεια βασικών δημιουργικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων δεξιοτήτων ζωτικής σημασίας για την ΕΕ, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα καινοτομίας και να προετοιμαστούν οι νέοι για μια ραγδαία μεταβαλλόμενη οικονομία και για τη μελλοντική αγορά εργασίας. Η καλλιτεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί επίσης να έχουν ευρύτερο θετικό αντίκτυπο, εμπνέοντας τα σχολεία και τις οικογένειες να επισκέπτονται πολιτιστικά ιδρύματα, μουσεία, θέατρα και βιβλιοθήκες και να τα χρησιμοποιούν ως δημιουργικούς χώρους μάθησης. Ωστόσο, η καλλιτεχνική και πολιτιστική εκπαίδευση στο σχολείο συχνά θεωρείται δευτερεύουσας σημασίας, δεν διαθέτει επαρκείς πόρους, παραμένει στο περιθώριο της πολιτικής ατζέντας σε ορισμένα κράτη μέλη και δέχεται περικοπές σε περιόδους δημοσιονομικών περιορισμών.

Η παροχή καλλιτεχνικής και πολιτιστικής εκπαίδευσης πρέπει να ενισχυθεί και η ποιότητά της πρέπει να βελτιωθεί. Η Επιτροπή θα **προωθήσει ισχυρότερη διατομεακή συνεργασία μεταξύ των πολιτικών για τον πολιτισμό και την εκπαίδευση**. Θα προωθήσει συμπράξεις μεταξύ καλλιτεχνών, πολιτιστικών ιδρυμάτων, πολιτιστικών οργανώσεων σε επίπεδο κοινότητας, σχολείων και παρόχων μη τυπικής εκπαίδευσης, ενώ θα ενθαρρύνει τοπικές πρωτοβουλίες εκπαίδευσης στις τέχνες και τον πολιτισμό.

Μέσω της Ένωσης Δεξιοτήτων, η Επιτροπή αντιμετωπίζει τη σημαντική μείωση της **ανάγνωσης βιβλίων**. Θα αξιοποιήσει το πρόσφατο έργο των εμπειρογνομόνων των κρατών μελών και τις πρωτοβουλίες προώθησης της ανάγνωσης, όπως η **Ημέρα Ευρωπαίων Συγγραφέων**⁴³, καθώς και τον **σημαντικό ρόλο των βιβλιοθηκών** και την εμπειρογνοσία τους. Ο **συνασπισμός της ΕΕ για τον γραμματισμό**, ο οποίος εξαγγέλθηκε για το 2026, θα συμβάλει σε αυτόν τον καίριο στόχο⁴⁴.

4.5. Βελτίωση της υγείας και της ευημερίας μέσω του πολιτισμού

Οι πολιτιστικές πρακτικές βελτιώνουν την ευημερία και την ποιότητα ζωής σε ατομικό επίπεδο, σε τοπικό και σε κοινωνικό επίπεδο. Η ενσωμάτωση πρωτοβουλιών για τον πολιτισμό και την

⁴² [Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη μικτή μάθηση για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς \(2021/C 504/03\)](#).

⁴³ [Ημέρα Ευρωπαίων Συγγραφέων — Πολιτισμός και Δημιουργικότητα](#).

⁴⁴ Ο ευρωπαϊκός συνασπισμός για τον γραμματισμό ανακοινώθηκε στο [σχέδιο δράσης για τις βασικές δεξιότητες](#), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάρτιος 2025.

υγεία έχει αποδειχθεί αποτελεσματική όσον αφορά την ενίσχυση των τοπικών δεσμών, τη συναισθηματική και σωματική ανθεκτικότητα, την τόνωση της ψυχικής υγείας και την καταπολέμηση της μοναξιάς⁴⁵, γεγονός που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων όσον αφορά την ψυχική υγεία των παιδιών και των νέων.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση της Επιτροπής για την ψυχική υγεία το 2023⁴⁶ έκανε ένα πρώτο βήμα, καθώς αναγνώρισε ότι οι πολιτικές για τις τέχνες και τον πολιτισμό βελτιώνουν την ατομική και κοινωνική ψυχική υγεία και ευημερία και στηρίζουν την ανθεκτικότητα της ψυχικής υγείας. Σε αυτό το πλαίσιο, προσδιόρισε την κοινωνική «συνταγογράφηση» πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε χώρους πρωτοβάθμιας περίθαλψης ως μια καινοτόμο προσέγγιση. Τα έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ για το θέμα αυτό παρείχαν περαιτέρω γνώσεις⁴⁷, εντόπισαν βέλτιστες πρακτικές και συνέβαλαν στην ευαισθητοποίηση του κοινού.

Οι συστάσεις πολιτικής του 2025 που διατυπώθηκαν από εμπειρογνώμονες των κρατών μελών της ΕΕ στον τομέα του πολιτισμού και της υγείας⁴⁸ ζητούν να ληφθούν τολμηρά μέτρα, όπως η θέσπιση διατομεακών στρατηγικών, η διασφάλιση βιώσιμης χρηματοδότησης για την προώθηση της έρευνας και η εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης. Η Επιτροπή, με την υποστήριξη εμπειρογνομώνων, θα καταρτίσει **κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τον πολιτισμό, την υγεία και την ευημερία** για φορείς χάραξης πολιτικής και ενδιαφερόμενα μέρη. Θα συνεχίσει επίσης να ενθαρρύνει την τακτική ανταλλαγή ορθών πρακτικών στον συγκεκριμένο τομέα, στηρίζοντας τη διασυννοριακή συνεργασία μέσω του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη».

5. Μια ΕΕ που βασίζεται στον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά προκειμένου να γίνει πιο ανταγωνιστική, ανθεκτική και συνεκτική

Οι τομείς και οι δραστηριότητες του πολιτισμού και της δημιουργίας συγκαταλέγονται στους δυναμικότερους οικονομικούς τομείς της Ευρώπης που τονώνουν την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, δημιουργούν θέσεις εργασίας και βελτιώνουν την ελκυστικότητα των πόλεων και των περιφερειών μας. Οι νεοφυείς επιχειρήσεις ψηφιακής τεχνολογίας δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς κλάδους⁴⁹. Ο πολιτισμός παράγει επίσης σημαντικές δευτερογενείς επιπτώσεις ανάπτυξης και σε άλλους τομείς. Για παράδειγμα, ο πολιτιστικός τουρισμός αντιπροσωπεύει το 40 % του συνόλου του ευρωπαϊκού τουρισμού⁵⁰.

Η πολιτιστική και δημιουργική παραγωγή της Ευρώπης εξακολουθεί να διαθέτει αναξιοποίητες δυνατότητες τόσο εντός της ενιαίας αγοράς της ΕΕ όσο και παγκοσμίως. Προκειμένου να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες και η συμβολή τους στην ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, οι πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς και δραστηριότητες πρέπει να υποστηριχθούν για όσο

⁴⁵ [What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review](#), ΠΟΥ, 2019.

⁴⁶ [Ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας - Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁴⁷ Όπως το πρόγραμμα CultureForHealth.

⁴⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού, *Culture and health – Time to act*, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/0432398>.

⁴⁹ Από όλα τα βιομηχανικά οικοσυστήματα, οι κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργικότητας προσελκύουν ένα από τα υψηλότερα ποσοστά νεοφυών επιχειρήσεων στον τομέα της τεχνολογίας, μαζί με την υγεία και την κινητικότητα. Περισσότερες πληροφορίες: [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα», 2024](#).

⁵⁰ [Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών \(UNWTO\), «Report on Tourism and Culture Synergies», 2018](#). Επιπλέον, σύμφωνα με έκθεση του 2021, σύμφωνα με τον UNWTO, οι τοποθεσίες που εμφανίζονται σε δημοφιλείς κινηματογραφικές ή τηλεοπτικές παραγωγές παρουσιάζουν μέση αύξηση της τάξης του 25 % έως 40 % στις αφίξεις επισκεπτών.

διαρκούν οι μεταβάσεις που αντιμετωπίζουν. Αυτό πρέπει να γίνει κατά τρόπο που να διασφαλίζει την προώθηση της πολυμορφίας, την προστασία των δικαιωμάτων των δημιουργών, την τήρηση κατάλληλων δεοντολογικών προτύπων και τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής κληρονομιάς.

Εκτός από τα εγκάρσια μέτρα που εφαρμόζονται σε όλους τους τομείς, οι επιμέρους τομείς αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις και ανάγκες τις οποίες η Επιτροπή θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει μέσω τομεακών πρωτοβουλιών, δοκιμασμένων μορφών συνεργασίας⁵¹ και χρηματοδοτικών ροών⁵² που συνάδουν με τους πρωταρχικούς στόχους πολιτικής.

5.1. Αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς και δραστηριότητες

Οι πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς και δραστηριότητες επωφελούνται από τις ψηφιακές τεχνολογίες και μετασχηματίζονται από αυτές. Ειδικότερα, η ΤΝ μεταμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο ο πολιτισμός δημιουργείται, διαδίδεται και βιώνεται. Προσφέρει νέες ευκαιρίες για καινοτομία και ενεργό συμμετοχή του κοινού, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω αποκατάστασης, ανασύστασης, διατήρησης, προσαρμοστικής επαναχρησιμοποίησης για εικονικές παραγωγές και ενισχυμένης συμμετοχής των χρηστών. Ταυτόχρονα, η ΤΝ εγείρει και νέες προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τη μη εξουσιοδοτημένη χρήση περιεχομένου που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας για την εκπαίδευση μοντέλων παραγωγικής ΤΝ, τη δεοντολογική χρήση, την πολιτιστική πολυμορφία, την απώλεια θέσεων εργασίας, τη δίκαιη αμοιβή των δημιουργών και τις ανάγκες σε δεξιότητες. Επιπλέον, είναι εξαιρετικά σημαντικό να δοθεί προσοχή σε ζητήματα όπως η διάδοση περιεχομένου που παράγεται από ΤΝ, η πρόσβαση σε δεδομένα και χρηματοδότηση, καθώς και η εξάρτηση από τεχνολογία που δεν προέρχεται από την ΕΕ. Η υιοθέτηση της ΤΝ στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς παραμένει άنيση⁵³, ενώ προκύπτει και η ανάγκη καλλιέργειας προηγμένων δεξιοτήτων.

Ένα μακρόπνοο και ευνοϊκό ρυθμιστικό περιβάλλον είναι απαραίτητο για τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς και δραστηριότητες της Ευρώπης. Η ΕΕ έχει ξεκινήσει να καταρτίζει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο⁵⁴ που θα στηρίζει τους δημιουργούς και άλλους τομεακούς παράγοντες που επενδύουν στη δημιουργία και στα δημιουργικά ταλέντα, με την προστασία του δημιουργικού περιεχομένου, τη στήριξη των δίκαιων αμοιβών και τον καθορισμό προτύπων για αξιόπιστη και ανθρωποκεντρική ΤΝ.

Η οδηγία του 2019 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά⁵⁵ συμβάλλει στη στήριξη της καινοτομίας, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα στους δημιουργούς να ελέγχουν τη χρήση του περιεχομένου τους. Ο κανονισμός για την τεχνητή

⁵¹ Για παράδειγμα, η [ομάδα εμπειρογνομόνων για την πολιτιστική κληρονομιά, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Κινηματογράφου](#) και η πρωτοβουλία [«Η μουσική κινεί την Ευρώπη»](#).

⁵² Για παράδειγμα, το σκέλος Media του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη», το οποίο καλύπτει τον οπτικοακουστικό τομέα, και η στοχευμένη χρηματοδότηση που παρέχεται στις παραστατικές τέχνες (Perform Europe) στο πλαίσιο του σκέλους Culture του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη».

⁵³ Το 51 % των εταιρειών βιντεοπαιχνιδιών, το 39 % των εταιρειών οπτικοακουστικών μέσων και το 35 % των εταιρειών μέσων ενημέρωσης έχουν υιοθετήσει λύσεις που βασίζονται στην ΤΝ. Έκθεση του 2025 για τις προοπτικές του ευρωπαϊκού κλάδου μέσων επικοινωνίας | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης.

⁵⁴ Περιλαμβάνει ιδίως την [οδηγία \(ΕΕ\) 2019/790](#), την [οδηγία \(ΕΕ\) 2018/1808](#), τον [κανονισμό \(ΕΕ\) 2022/2065](#), τον [κανονισμό \(ΕΕ\) 2022/1925](#), τον [κανονισμό \(ΕΕ\) 2024/1689](#) και τον [κανονισμό \(ΕΕ\) 2024/1083](#).

⁵⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ.

νοημοσύνη έχει ως στόχο να διασφαλίσει, μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη και την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης που σέβεται τα δικαιώματα των δημιουργών σύμφωνα με τους κανόνες της οδηγίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να διευκολύνει την εφαρμογή των πτυχών του κανονισμού για την ΤΝ που σχετίζονται με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τις απαιτήσεις διαφάνειας για το περιεχόμενο που παράγεται από ΤΝ, καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή των εξαιρέσεων της εξόρυξης κειμένων και δεδομένων⁵⁶. Η ΕΕ θα πρέπει επίσης να λάβει σαφή θέση σχετικά με την εφαρμογή των διεθνών κανόνων για την καταβολή δικαιωμάτων.

Η στρατηγική εφαρμογής της ΤΝ⁵⁷ θα στηρίξει την υιοθέτηση της ΤΝ στους τομείς του πολιτισμού, της δημιουργίας και των μέσων επικοινωνίας για συγκεκριμένες περιπτώσεις χρήσης, όπως η εικονική παραγωγή, τα διαδραστικά και εμπυθιστικά μέσα, η δυνατότητα εντοπισμού πολιτιστικού περιεχομένου (ιδίως μουσικού και λογοτεχνικού περιεχομένου) και τα τρισδιάστατα ψηφιακά δίδυμα πολιτιστικών χώρων και τεχνουργημάτων. Στη στρατηγική εφαρμογής της ΤΝ εξαγγέλλεται επίσης η εκπόνηση μελέτης σχετικά με τις νομικές προκλήσεις που σχετίζονται με τα αποτελέσματα που παράγονται από την ΤΝ, καθώς και σχετικά με τις τεχνολογικές λύσεις που αποσκοπούν στην πρόληψη και τον μετριασμό των κινδύνων που ενέχει το περιεχόμενο ΤΝ που παραβιάζει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Επιπλέον, η Επιτροπή θα επανεξετάσει την οδηγία του 2019 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά και θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και την τεχνολογία, ενώ παράλληλα θα εξετάσει την πιθανή ανάγκη για περαιτέρω βελτιώσεις του νομικού πλαισίου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που θέτουν οι εξελίξεις στην αγορά και την τεχνολογία.

Για να στηρίξει αυτήν την προσπάθεια, η Επιτροπή σχεδιάζει να καταρτίσει **νέα στρατηγική ΤΝ για τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς** και να λάβει υπόψη τις ειδικές ανάγκες τους στις μελλοντικές ψηφιακές πολιτικές της, ώστε η Ευρώπη να είναι σε θέση να αξιοποιήσει τον πολιτιστικό πλούτο και την ανθρώπινη δημιουργικότητά της παράλληλα με τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Η ψηφιακή εκπαίδευση, ο ψηφιακός γραμματισμός και οι ψηφιακές δεξιότητες είναι ουσιαστικής σημασίας για τη συμμετοχή στα ψηφιακά πολιτιστικά περιβάλλοντα με κριτική σκέψη και δημιουργικότητα. Η Ένωση Δεξιοτήτων παγιώνει τον κεντρικό ρόλο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της κυριαρχίας της ΕΕ. Με βάση τα επιτεύγματα του σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση, ο χάρτης πορείας του 2030 για το μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης και των ψηφιακών δεξιοτήτων θα συμβάλει στη διεύρυνση και την εμβάθυνση των ψηφιακών δεξιοτήτων για τη δημιουργικότητα, τις βιωματικές εμπειρίες και την καλλιτεχνική καινοτομία, την ψηφιοποίηση, τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας, την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κυβερνοασφάλεια και την πολύγλωσση ψηφιακή πρόσβαση. Η Επιτροπή θα προσφέρει πρόσβαση σε πρακτικά προγράμματα επιμόρφωσης για την εξοικείωση με την τεχνητή

---

⁵⁶ Η Επιτροπή διευκόλυνε την κατάρτιση κώδικα ορθής πρακτικής όπου περιγράφονται λεπτομερώς οι κανόνες για την ΤΝ γενικού σκοπού (GPAI), ο οποίος εγκρίθηκε ως επαρκές εργαλείο στο οποίο μπορούν να βασίζονται οι πάροχοι για να αποδείξουν τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις τους βάσει του κανονισμού για την ΤΝ. Ενέκρινε επίσης υπόδειγμα για τους παρόχους μοντέλων GPAI, στο οποίο συνοψίζεται το περιεχόμενο που χρησιμοποιείται για την εκπαίδευση των μοντέλων τους. Βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη μια μελέτη σχετικά με τη σκοπιμότητα της θέσπισης μητρώου ρητρών εξαίρεσης στο πλαίσιο της εξαίρεσης για την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων (TDM), ενώ προγραμματίζεται και άλλη μία μελέτη, η οποία θα συμβάλει στην αξιολόγηση των κανόνων της οδηγίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά, συμπεριλαμβανομένης της εξαίρεσης TDM. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει δρομολογήσει διαδικασία για την κατάρτιση νέου κώδικα ορθής πρακτικής για τη διαφάνεια του περιεχομένου που παράγεται από ΤΝ σύμφωνα με το άρθρο 50 του κανονισμού για την ΤΝ.

⁵⁷ COM(2025) 723 final.

νοημοσύνη και θα στηρίξει την επιμόρφωση επαγγελματιών με διεπιστημονικές δεξιότητες για τομείς υψηλής ψηφιακής έντασης που χρειάζονται ανθρώπινο δυναμικό εξειδικευμένο στην ΤΝ, συμπεριλαμβανομένων των τομέων του πολιτισμού, της δημιουργίας και των μέσων επικοινωνίας.

Η αξιοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού συνεπάγεται επίσης την περαιτέρω απελευθέρωση του καινοτόμου δυναμικού των πολιτιστικών τομέων του, ιδίως μέσω έργων της ΕΕ που χρηματοδοτούνται μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ή του έργου των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη γεφύρωση των κενών γνώσης και την προώθηση της επιχειρηματικότητας.

5.2. Προώθηση της περιφερειακής, εδαφικής και τοπικής ανάπτυξης με γνώμονα τον πολιτισμό

Πρέπει να διατίθενται ισότιμα πολιτιστικές ευκαιρίες και υποδομές σε όλα τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τα εδάφη, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών, αγροτικών, νησιωτικών, παράκτιων και απομακρυσμένων περιοχών, καθώς και των εξόχως απόκεντρων περιοχών της ΕΕ, που αντιμετωπίζουν προκλήσεις όπως η πληθυσμιακή συρρίκνωση, η γήρανση του πληθυσμού, τα γεωγραφικά εμπόδια και οι ελλειπείς υπηρεσίες και οι υπηρεσίες χαμηλότερης ποιότητας. Ωστόσο, περίπου το 38 % των Ευρωπαίων σε αγροτικές περιοχές θεωρούν την απόσταση από τους χώρους πολιτισμού ως εμπόδιο στην πρόσβαση⁵⁸.

Η κάλυψη αυτών των κενών είναι απαραίτητη για να αξιοποιηθεί πλήρως ο κοινωνικός ρόλος και η δυναμική του πολιτισμού και να στηριχθεί πραγματικά το δικαίωμα των πολιτών να παραμένουν στον τόπο τους. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτούνται πολιτιστικές πολιτικές και επενδυτικά μέτρα που θα ενσωματωθούν σε ευρύτερα ολοκληρωμένα σχέδια εδαφικής ανάπτυξης και θα προσαρμοστούν ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες. Ο πολιτιστικός τουρισμός διαδραματίζει επίσης καίριο ρόλο στη διαφύλαξη και την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης.

Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτική συνοχής της ΕΕ έχει κεντρικό ρόλο. Από το 2021 έως το 2027, διατέθηκαν περισσότερα από 5 δισ. EUR για άμεσες επενδύσεις στον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά σε διάφορες περιφέρειες και εδάφη, με σκοπό τη στήριξη περισσότερων από 24 000 χώρων πολιτισμού, πολιτιστικής κληρονομιάς και τουρισμού⁵⁹. Συμπληρωματικά, η Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) παρέχει επίσης στήριξη στον πολιτισμό στις αγροτικές περιοχές. Η στήριξη αυτή συμβάλλει στην ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού για την κοινωνικοοικονομική και εδαφική ανάπτυξη. Η Επιτροπή εξακολουθεί να ενθαρρύνει τις προσπάθειες που γίνονται για τη διασφάλιση περαιτέρω προόδου στον συγκεκριμένο τομέα σε συνεργασία με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.

Όσον αφορά το μέλλον, η στρατηγική της ΕΕ για τον βιώσιμο τουρισμό⁶⁰ θα προωθήσει περαιτέρω τον βιώσιμο πολιτιστικό τουρισμό ως καταλύτη για την προστασία της κληρονομιάς, την κοινωνική συνοχή, την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την οικονομική ανταγωνιστικότητα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Επιπλέον, η Επιτροπή κάνει προσπάθειες για τον σχεδιασμό ενός προγράμματος συνεργατικής μάθησης μεταξύ μαθητών προκειμένου να προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες για τους επαγγελματίες του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα στις αγροτικές περιοχές, με στόχο την ενίσχυση της περιφερειακής

⁵⁸ [Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 562 για τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι στον πολιτισμό.](#)

⁵⁹ Τα στοιχεία σχετικά με τα κονδύλια της ΕΕ για τον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του σκέλους «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» — Interreg) αντλήθηκαν στις 8 Σεπτεμβρίου 2025. Τα εν λόγω στοιχεία αντικατοπτρίζουν μόνο τις άμεσες χρηματοδοτήσεις.

⁶⁰ [Στρατηγική της ΕΕ για τον τουρισμό.](#)

ελκυστικότητας και τη διατήρηση των νέων. Επιπλέον, ο μηχανισμός για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους 2025-2027 θα χρηματοδοτήσει επίσης έργα που αποσκοπούν στην αναζωογόνηση των γειτονιών μέσω βιώσιμου, συμπεριληπτικού και ποιοτικού σχεδιασμού.

Ο ρόλος του πολιτισμού ως παράγοντα αναζωογόνησης είναι εξίσου εμφανής και στα αστικά περιβάλλοντα. Τα τελευταία 40 χρόνια ο θεσμός «Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης» (ΠΠΕ)⁶¹ έχει τονώσει με μεγάλη επιτυχία την προσφορά πολιτιστικών ευκαιριών στις πόλεις υποδοχής. Με τον τρόπο αυτόν έχει ενισχυθεί η πολιτιστική ζωντάνια, έχει τονωθεί η οικονομική ανάπτυξη και έχουν ενδυναμωθεί οι κοινωνικοί δεσμοί στις πόλεις ολόκληρης της Ευρώπης. Με βάση αυτήν την επιτυχία, η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη στην προώθηση της πρωτοβουλίας και θα προτείνει **μια νέα νομική βάση για τη συνέχιση της δράσης και την ενίσχυση της πρωτοβουλίας ΠΠΕ και μετά το 2033.**

5.3. Διαφύλαξη, προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, με παράλληλη ενίσχυση της συνοχής και της ανθεκτικότητας

Η προώθηση, η διατήρηση και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής της διάστασης, παραμένει βασική προτεραιότητα στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής και χρηματοδότησης της ΕΕ, με την υποστήριξη διαφόρων πρωτοβουλιών όπως το σήμα ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, οι ευρωπαϊκές ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς, τα Ευρωπαϊκά Βραβεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τα Βραβεία Europa Nostra και ο Ευρωπαϊκός Κόμβος Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Με βάση τα επιτεύγματα αυτά, η Επιτροπή **θα ανανεώσει και θα ενισχύσει το σήμα ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς**, ώστε να διασφαλιστεί η συνεχής συνάφειά του.

Η Επιτροπή **στηρίζει την ψηφιοποίηση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς** μέσω πρωτοβουλιών όπως η Europeana, η οποία περιλαμβάνει πλέον πάνω από 65 εκατομμύρια ψηφιακά αντικείμενα⁶², και το υπολογιστικό νέφος πολιτιστικής κληρονομιάς⁶³ και ο **κοινός ευρωπαϊκός χώρος δεδομένων για την πολιτιστική κληρονομιά**⁶⁴. Οι δράσεις αυτές βελτιώνουν την πρόσβαση σε δεδομένα υψηλής ποιότητας (συμπεριλαμβανομένων των 3D), προωθούν την επαναχρησιμοποίηση σε όλους τους τομείς και επιταχύνουν την υιοθέτηση αναδυόμενων τεχνολογιών μέσω ευκαιριών κατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις υποστηρικτικές της δράσεις στον τομέα αυτόν.

Η πολιτιστική κληρονομιά αντιμετωπίζει πολλούς κινδύνους: ανθρωπογενείς καταστροφές, όπως ένοπλες συγκρούσεις, κλιματική αλλαγή και υποβάθμιση του περιβάλλοντος, καθώς και φυσικούς κινδύνους⁶⁵, όπως καταδεικνύεται από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, τις πρόσφατες δασικές πυρκαγιές, τους σεισμούς και τις πλημμύρες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ως εκ τούτου, είναι επείγουσα ανάγκη να δημιουργηθούν και να εφαρμοστούν σχέδια ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και διαχείρισης κινδύνων, μηχανισμοί και διαδικασίες συνεργασίας στον τομέα του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

⁶¹ [Πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης — Πολιτισμός και δημιουργικότητα.](#)

⁶² [Metis Statistics Dashboard.](#)

⁶³ [Υπολογιστικό νέφος πολιτιστικής κληρονομιάς — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.](#)

⁶⁴ [Κοινός ευρωπαϊκός χώρος δεδομένων για την πολιτιστική κληρονομιά.](#)

⁶⁵ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια ενωσιακή προσέγγιση στην πολιτιστική κληρονομιά σε συγκρούσεις και κρίσεις και συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς \(2020/C.186/01\).](#)

Σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ για τον πολιτισμό 2023-2026 και τη στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ετοιμότητας⁶⁶, η ΕΕ ενισχύει τη συνεργασία και την ετοιμότητα μέσω μηχανισμών, όπως ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ, και πρωτοβουλιών, όπως το PROCULTHER⁶⁷, καθώς και το έργο READY⁶⁸ υπό την αιγίδα του ICCROM⁶⁹, τα οποία ενισχύουν τις ικανότητες των κρατών μελών να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τους κινδύνους για την κληρονομιά λόγω καταστροφών, ακραίων κλιματικών φαινομένων και συγκρούσεων. Η πρωτοποριακή έρευνα υποστηρίζεται στον τομέα αυτόν μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ενώ η Επιτροπή έχει συγκεντρώσει πρακτική πείρα, στηρίζοντας παράλληλα την πολιτιστική κληρονομιά και τους καλλιτέχνες της Ουκρανίας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει τη διαφύλαξη της πολύτιμης ψηφιακής κληρονομιάς και τη συνεχή πρόσβαση σε αυτήν (συμπεριλαμβανομένης της εκ γενετής ψηφιακής κληρονομιάς) ενόψει των κινδύνων και να βελτιώνει την προστασία της ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς εκτός των εθνικών συνόρων, η οποία αποκτά αυξανόμενη σημασία ενόψει των αυξημένων φυσικών απειλών, κυβερνοαπειλών και άλλου είδους απειλών.

Η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών έχει επίσης καιρία σημασία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και της συλλογικής μνήμης. Εγκλήματα όπως η κλοπή, η παράνομη εκσκαφή, η λεηλασία και η πλαστογραφία έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ταυτότητα, τη συνοχή και την ανθεκτικότητα των τοπικών κοινωνιών, ιδίως σε ζώνες κρίσεων και συγκρούσεων, ενώ μπορούν να είναι επικερδή για το οργανωμένο έγκλημα, για ορισμένα αντιμαχόμενα μέρη ή για τρομοκράτες. Τα πολιτιστικά αγαθά μπορεί να είναι ελκυστικά για συναφή εγκλήματα, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η αποφυγή κυρώσεων και η φοροδιαφυγή, γεγονός που τα θέτει σε κίνδυνο.

Το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών⁷⁰, ο κανονισμός της ΕΕ σχετικά με την είσοδο και την εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών⁷¹, η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁷² και διάφορα ερευνητικά έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ⁷³ έχουν εξασφαλίσει ένα ισχυρό πλαίσιο για την τρέχουσα και μελλοντική συντονισμένη δράση στον συγκεκριμένο τομέα. Η Επιτροπή συνεργάζεται επίσης με το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων για την πρόληψη, την έρευνα, τη διερεύνηση και την ασφάλεια των μουσείων, συμπεριλαμβανομένης της ανακαίνισης του διεθνούς παρατηρητηρίου του για την παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, ενώ επίσης καθιέρωσε διάλογο με την αγορά έργων τέχνης για την ανταλλαγή πληροφοριών και την προώθηση δεοντολογικών πρακτικών⁷⁴.

Στο μέλλον, η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τη βελτίωση της ιχνηλασιμότητας των πολιτιστικών αγαθών, στηρίζοντας τη δέουσα επιμέλεια και τη χρήση καινοτόμων τεχνολογιών και κινητοποιώντας όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για την καλύτερη προστασία της πολιτιστικής

---

⁶⁶ [Ετοιμότητα — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁶⁷ [PROCULTHER](#) — Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από τις συνέπειες των καταστροφών

⁶⁸ [READY - Ανθεκτικότητα για την πολιτιστική κληρονομιά σε περίπτωση καταστροφών, κλιματικών κινδύνων και περίπλοκων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης](#)

⁶⁹ Το ICCROM είναι το Διεθνές Κέντρο Μελέτης για τη Διαφύλαξη και την Αποκατάσταση των Πολιτιστικών Αγαθών.

⁷⁰ [Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών \[COM\(2022\) 800 final\]](#).

⁷¹ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2019/880](#).

⁷² [Οδηγία \(ΕΕ\) 2024/1640](#).

⁷³ [Innovations for combatting trafficking in cultural goods \(Καινοτομίες για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών\) — Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ](#).

⁷⁴ [Υποομάδα για την αγορά έργων τέχνης \(E03650/2\) — Μητρώο ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής και άλλων παρεμφερών οργάνων](#).

κληρονομιάς και την καταπολέμηση των εγκλημάτων που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά.

5.4. Δημιουργικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας

Οι πολιτιστικοί τομείς θα πρέπει να κινητοποιηθούν περαιτέρω για την προώθηση της δράσης για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, ενώ οι φορείς του πολιτισμού θα πρέπει να διαθέτουν τα μέσα και τις δυνατότητες για να καθοδηγήσουν την πράσινη μετάβαση. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί τον διάλογο μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων του πολιτιστικού και του περιβαλλοντικού τομέα, μεταξύ άλλων με τη διοργάνωση **πρακτικού σεμιναρίου σχετικά με τον ρόλο του πολιτισμού και των τεχνών για τη βιώσιμη διαβίωση**.

Η προώθηση μιας κοινής νοοτροπίας στην αρχιτεκτονική και τον σχεδιασμό και η επένδυση σε ένα περιβάλλον διαβίωσης υψηλής ποιότητας για όλους μέσω πρωτοβουλιών όπως το **Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους** παραμένουν σημαντικές. Προκειμένου να αξιοποιηθεί η μεταμορφωτική δύναμη των τεχνών και του πολιτισμού για την ενίσχυση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας, η Επιτροπή θα εκδώσει **ανακοίνωση και πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με το μέλλον του NEB** και θα επιδιώξει την περαιτέρω στήριξη του πολιτισμού μέσω σχετικών πρωτοβουλιών.

Οι πολιτιστικοί τομείς πρέπει να αντιμετωπίσουν ζητήματα όπως η ενεργειακή απόδοση, η οποία στην περίπτωση της πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να εξισορροπείται με τον σεβασμό της ακεραιότητάς της. Θα πρέπει να προωθηθούν περαιτέρω πρακτικά εργαλεία και πρωτοβουλίες, όπως ο υπολογιστής άνθρακα MEDIA για τις ευρωπαϊκές οπτικοακουστικές παραγωγές που αναπτύσσονται επί του παρόντος με τη στήριξη του σκέλους «MEDIA» του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη»⁷⁵ και το έργο «Go Green» για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»⁷⁶.

Με βάση την πρόοδο που έχει σημειωθεί, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να παρέχει στήριξη στις προσπάθειες οικολογικού προσανατολισμού των πολιτιστικών τομέων. Ένα παράδειγμα είναι η προγραμματισμένη δρομολόγηση μιας φιλόδοξης νέας **ευρωπαϊκής σύμπραξης έρευνας και καινοτομίας για την ανθεκτικότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς**, η οποία συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και συμπληρώνει ένα ήδη υπό εξέλιξη σύμπλεγμα δράσεων έρευνας και καινοτομίας. Η σύμπραξη αυτή θα επενδύσει στην έρευνα και την καινοτομία για την ενίσχυση της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης και τη συμβολή στην κλιματική ουδετερότητα προωθώντας παραδοσιακές και καινοτόμες πρακτικές και τεχνικές, καθώς και υλικά που προσδιορίζονται μέσω έρευνας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να υποστηρίζει την πλήρη ενσωμάτωση **του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς στο διεθνές θεματολόγιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή** μέσω σχετικών μηχανισμών συντονισμού και διεθνών φόρουμ.

6. Μια ΕΕ που υποστηρίζει τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις και συνεργασίες

Η διατήρηση της ειρήνης, η πρόληψη των συγκρούσεων και η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας αποτελούν μέρος του λόγου ύπαρξης της Ένωσης και έναν από τους βασικούς στόχους της εξωτερικής δράσης της. Ο πολιτισμός συμβάλλει σε αυτές τις προσπάθειες, λειτουργώντας ως παράγοντας ειρήνης, ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης και ως γέφυρα μεταξύ των ανθρώπων.

⁷⁵ [Κοινός υπολογιστής ανθρακικών εκπομπών για τον ευρωπαϊκό οπτικοακουστικό τομέα: προς ένα περιβαλλοντικά συνειδητό μέλλον.](#)

⁷⁶ [Έργο GoGreen.](#)

Στο σημερινό εύθραυστο γεωπολιτικό τοπίο, με τη χειραγώγηση των πληροφοριών και τις παρεμβάσεις από το εξωτερικό, ο πολιτισμός καθίσταται ολοένα και περισσότερο στρατηγικός τομέας επιρροής. Σε παγκόσμια κλίμακα, ορισμένες χώρες χρησιμοποιούν ενεργά τον πολιτισμό για τη διαμόρφωση αντιλήψεων και ταυτοτήτων με σκοπό να νομιμοποιήσουν πολιτικούς στόχους. Προκειμένου η ΕΕ να παραμείνει ανθεκτική και αξιόπιστη, πρέπει να αναγνωρίσει αυτήν την πραγματικότητα και να ανταποκριθεί σε αυτήν, ενισχύοντας την προσέγγισή της με γνώμονα τις αξίες στις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις της, αξιοποιώντας την πλούσια πολιτιστική πολυμορφία της ως στρατηγικό πλεονέκτημα που ενισχύει την εξωτερική δράση, προωθεί την ανθεκτικότητα της κοινωνίας, τη σταθερότητα και τη συμφιλίωση και συμβάλλει στη συλλογική μας ασφάλεια.

Τα κράτη μέλη, οι εταίροι και οι διεθνείς οργανισμοί της ΕΕ έχουν όλο και μεγαλύτερη προσδοκία από την ΕΕ να ενεργεί με μεγαλύτερη συνέπεια και φιλοδοξία στον πολιτιστικό τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο και σε πολυμερή πλαίσια. Η προστιθέμενη αξία της ΕΕ έγκειται στο ότι δεν είναι απλώς το άθροισμα των μερών της, όπως αποδεικνύεται επίσης από την παρουσία της σε σημαντικές πολιτιστικές διοργανώσεις και δράσεις δημόσιας διπλωματίας σε χώρες εταίρους.

6.1. Στρατηγική ενσωμάτωση του πολιτισμού στην εξωτερική δράση της ΕΕ

Διαμορφώνοντας την εξωτερική διάσταση της Πυξίδας Πολιτισμού, η ΕΕ μπορεί να προστατεύσει και να προωθήσει την πολιτιστική πολυμορφία, να ενισχύσει τον παγκόσμιο ρόλο της και να αποφέρει απτά οφέλη για τις κοινωνίες παγκοσμίως. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται πολιτική βούληση, συντονισμένη δράση και κοινή δέσμευση ώστε ο πολιτισμός να καταστεί αναπόσπαστο μέρος και στρατηγικός πόρος για τη συνεργασία της Ευρώπης με τον κόσμο. Οι αντιπροσωπείες της ΕΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο εν προκειμένω.

Με βάση εμπειρίες όπως η δέσμη μέτρων «Ομάδα Ευρώπη για την πολιτιστική κληρονομιά στην Ουκρανία» και η προσέγγιση της «Ομάδας Ευρώπη» σχετικά με την «Ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ Αφρικής και Ευρώπης», τα μοντέλα αυτά θα πρέπει να εφαρμόζονται πιο συστηματικά, μεταξύ άλλων σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικές καταστροφές, ένοπλες συγκρούσεις ή οικονομική αστάθεια. Η πλατφόρμα πολιτιστικών σχέσεων (CRP) εισήγαγε μια ανανεωμένη προσέγγιση με επίκεντρο την ουσιαστική συμμετοχή, και με βασικό άξονα τον από κοινού διαμορφωμένο διάλογο, τη συνδημιουργία και τις βιώσιμες εταιρικές σχέσεις. Το πρόγραμμα «Ευρωπαϊκοί χώροι πολιτισμού» έχει καταδείξει ότι οι πολιτιστικές πρωτοβουλίες που συνδημιουργούνται σε τοπικό επίπεδο μπορούν να ενισχύσουν την αμοιβαία κατανόηση και να έχουν διαρκή αντίκτυπο. Για να διατηρήσει τις προσπάθειες αυτές, η Επιτροπή θα **δρομολογήσει μια νέα φάση του CRP σε παγκόσμιο επίπεδο**. Θα συνεχίσει επίσης τη στενή **συνεργασία της με το δίκτυο εθνικών ιδρυμάτων πολιτισμού της ΕΕ** για την προώθηση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων.

Για να αναγνωριστεί η αξία του πολιτισμού ως βασικού στρατηγικού πυλώνα της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, η ΕΕ θα ενισχύσει τη συστηματική και στρατηγική ενσωμάτωση του πολιτισμού στις εξωτερικές πολιτικές και τα προγράμματά της, μεταξύ άλλων μέσω της στρατηγικής της «Global Gateway». Θα πρέπει να κινητοποιηθούν με συνέπεια σχετικά μέσα, όπως ο μηχανισμός NDICI-Global Europe⁷⁷.

⁷⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη, για την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης αριθ. 466/2014/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1601 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 480/2009 του Συμβουλίου: [Επίσημη Εφημερίδα L 209/2021](#).

Για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος, οι πολιτικές και οι δράσεις για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις θα πρέπει να βελτιώσουν και να ενθαρρύνουν τη διατομεακή συνεργασία μεταξύ πολιτισμού και εξωτερικών υποθέσεων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η πολυεπίπεδη και διατομεακή συνεργασία διασφαλίζει ότι η πολιτιστική δράση αντικατοπτρίζει τόσο τις προτεραιότητες πολιτικής όσο και τις πραγματικές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Στο πνεύμα αυτό, η Επιτροπή και η ΥΕ/ΑΠ θα προτείνουν την επικαιροποίηση της **στρατηγικής της ΕΕ για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις** (κοινή ανακοίνωση του 2016⁷⁸).

6.2. Κλιμάκωση της πολιτιστικής συνεργασίας στις διαδικασίες διεύρυνσης και ολοκλήρωσης, καθώς και στις σχέσεις με τις γειτονικές χώρες και περιφέρειες

Η πολιτιστική συνεργασία διαδραματίζει ζωτικό ρόλο φέρνοντας τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες πιο κοντά στην ΕΕ. Η ευθυγράμμιση των πολιτιστικών πολιτικών τους με τα πρότυπα της ΕΕ, η προώθηση των επαγγελματικών επαφών και η διατήρηση και συμβολή στην πολιτιστική πολυμορφία μπορούν να τις βοηθήσουν στην πορεία τους προς την ενσωμάτωση. Προγράμματα της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», το πρόγραμμα EU4Culture⁷⁹, ο Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ)⁸⁰ και το ΤΑΙΕΧ⁸¹, έχουν ήδη αποδείξει την αξία τους όσον αφορά τη στήριξη των πολιτιστικών τομέων των υποψήφιων χωρών και των δυνάμει υποψήφιων χωρών, καθώς και όσον αφορά την ενίσχυση του αισθήματος ότι ανήκουν στην ευρωπαϊκή οικογένεια και έχουν κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα. Οι πρωτοβουλίες αυτές δημιουργούν ποιοτικές θέσεις εργασίας, τονώνουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και προάγουν την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των χωρών εταίρων και των κρατών μελών. Αυτού του είδους η στήριξη θα πρέπει να συνεχιστεί για την προώθηση της διαδικασίας διεύρυνσης. Θα ενθαρρυνθεί επίσης ενεργά η συμμετοχή των νέων στην περιοχή διεύρυνσης, με βάση τις ήδη επιτυχημένες πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων των «Youth Labs».

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να ενισχύει τον πολιτικό διάλογο σε πολιτιστικά θέματα με τις υποψήφιες χώρες, τις δυνάμει υποψήφιες χώρες και τις γειτονικές χώρες, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ. Θα δρομολογήσει επίσης τη νέα φάση του **προγράμματος EU4Culture** στην περιοχή της Ανατολικής Γειτονίας. Πέρα από την τεχνική συνεργασία, οι πολιτιστικές ανταλλαγές προσφέρουν ευκαιρίες για διάλογο και επαφές, καθώς και ένα ισχυρό αφήγημα, καθώς παρουσιάζουν την προσχώρηση στην ΕΕ όχι μόνο ως νομική και οικονομική διαδικασία, αλλά και ως κοινό πολιτιστικό έργο. Θα ενθαρρυνθεί επίσης ενεργά η συμμετοχή των νέων στην περιοχή διεύρυνσης, με βάση τις ήδη επιτυχημένες πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων των «Youth Labs».

Επιπλέον, η στενότερη συνεργασία στον τομέα του πολιτισμού θα ωφελήσει επίσης τις σχέσεις της Ένωσης με τις γειτονικές χώρες και πέραν αυτών. Για παράδειγμα, η πλούσια υλική και άυλη κληρονομιά της Νότιας Μεσογείου αποτελεί ισχυρή βάση για μελλοντική συνεργασία μέσω του πολιτισμού, του βιώσιμου πολιτιστικού τουρισμού και της ανάπτυξης με βάση την πολιτιστική κληρονομιά. Το νέο σύμφωνο για τη Μεσόγειο⁸² παρέχει ευκαιρίες ώστε η πολιτιστική κληρονομιά και οι δημιουργικοί κλάδοι να αποτελέσουν το επίκεντρο του διαλόγου και των πρωτοβουλιών συνεργασίας και συντονισμού. Στο πλαίσιο του συμφώνου, η

⁷⁸ [Κοινή ανακοίνωση — Προς μια στρατηγική της ΕΕ για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις \[JOIN\(2016\) 29 final\]](#).

⁷⁹ [EU project page — EU NEIGHBOURS east](#).

⁸⁰ Έχουν χρηματοδοτηθεί διάφορα έργα μέσω του [Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας \(ΜΠΒ\) της ΕΕ](#), για παράδειγμα στα Δυτικά Βαλκάνια, με στόχο τη βελτίωση της πολιτιστικής συνεργασίας ως κινητήριας δύναμης για τη συμφιλίωση και τις σχέσεις καλής γειτονίας, ώστε να στηρίζουν τη μακροπρόθεσμη περιφερειακή σταθερότητα και την αμοιβαία κατανόηση.

⁸¹ [ΤΑΙΕΧ - Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁸² [Κοινή ανακοίνωση σχετικά με το σύμφωνο για τη Μεσόγειο — Μέση Ανατολή, Βόρεια Αφρική και Περσικός Κόλπος](#).

Επιτροπή θα δρομολογήσει μια νέα **ευρωμεσογειακή πρωτοβουλία για τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και τον τουρισμό**.

Επιπλέον, αξιοποιώντας την εμπειρία του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη», η Επιτροπή πρότεινε οι τρίτες χώρες να συνεχίσουν να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στο πρόγραμμα AgoraEU.

6.3. Ενίσχυση της πολυμερούς προσέγγισης μέσω του πολιτισμού

Η προώθηση της πολυμερούς προσέγγισης μέσω του πολιτισμού παραμένει ουσιαστικής σημασίας προκειμένου η ΕΕ να ενισχύσει τον ρόλο της ως παγκόσμιου παράγοντα, να προωθήσει τον διαπολιτισμικό διάλογο και να οικοδομήσει συνεργασίες που συμβάλλουν στην ειρήνη, τον αμοιβαίο σεβασμό και την ευημερία παγκοσμίως. Μέσω της ενεργού συμμετοχής της σε πολυμερή φόρουμ, όπως η UNESCO (μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Mondiacult⁸³), η G7 και η G20, η ΕΕ συμβάλλει στη διαμόρφωση διεθνών πολιτιστικών πολιτικών και διασφαλίζει τη συνοχή της πολιτικής σε όλους τους τομείς. Η ΕΕ θα πρέπει να πρωτοστατήσει στην έμπρακτη υλοποίηση αυτών των δεσμεύσεων και να συμβάλει στην προώθηση του ρόλου του πολιτισμού στο θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη μετά το 2030, συνεχίζοντας να προωθεί επιστημονικά τεκμηριωμένες προσεγγίσεις.

7. Ευρωπαϊκός πολιτισμός: μια στρατηγική επένδυση

Η στήριξη του οράματος και των φιλόδοξων πολιτικών στόχων της «Πυξίδας Πολιτισμού για την Ευρώπη» απαιτεί πιο συστηματική κινητοποίηση των υφιστάμενων και των μελλοντικών χρηματοδοτικών μέσων σε κάθε επίπεδο, παράλληλα με τις ιδιωτικές επενδύσεις και τις φιλανθρωπικές δράσεις.

7.1. Συνεχής ειδική χρηματοδότηση

Η χορήγηση συνεχούς και ειδικής χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς και δραστηριότητες της Ευρώπης θα εξασφαλιστεί μέσω του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» και του προτεινόμενου προγράμματος AgoraEU για την περίοδο 2028-2034, το οποίο συγκεντρώνει τον πολιτισμό, τα μέσα, αξίες και δικαιώματα, βασιζόμενο στις επιτυχίες των υφιστάμενων προγραμμάτων «Δημιουργική Ευρώπη» και CERV. Σύμφωνα με την πρότασή της, η Επιτροπή έχει ως στόχο να αξιοποιήσει την παρακαταθήκη και τις επιτυχημένες δράσεις του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» και έχει προτείνει τον διπλασιασμό του προϋπολογισμού για τον πολιτισμό. Η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην απλούστευση, μεταξύ άλλων αυξάνοντας τη χρήση των κλιμακωτών επιχορηγήσεων και της χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με δαπάνες και κατ' αποκοπή ποσά, με αποτέλεσμα να αυξηθεί παράλληλα η αποτελεσματικότητα και η προσβασιμότητα.

7.2. Ενσωμάτωση σε όλα τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ

Η τρέχουσα χρηματοδότηση της ΕΕ για τον πολιτισμό από διάφορα προγράμματα υπήρξε εξαιρετικά σημαντική για την προώθηση της εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του δυναμισμού των ΜΜΕ, της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και της πολιτιστικής δράσης σε συνεργασία με τρίτες χώρες⁸⁴. Ο οδηγός **χρηματοδότησης CulturEU** βοήθησε τα ενδιαφερόμενα μέρη να κατανοήσουν πώς λειτουργούν τα διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ και πώς προσεγγίζουν και χρηματοδοτούν τον πολιτισμό⁸⁵. Η

⁸³ Παγκόσμια διάσκεψη της UNESCO για τις πολιτιστικές πολιτικές και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

⁸⁴ Όπως το πρόγραμμα Erasmus+, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», το InvestEU, το CERV και ο μηχανισμός NDICI.

⁸⁵ [Οδηγός χρηματοδότησης CulturEU — Πολιτισμός και δημιουργικότητα](#).

Επιτροπή θα τον επικαιροποιήσει ώστε να αντικατοπτρίζει τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για τον πολιτισμό στον επόμενο προϋπολογισμό της ΕΕ.

Για το επόμενο ΠΔΠ, η Επιτροπή πρότεινε τη στήριξη του πολιτισμού στο πλαίσιο των σχετικών μέσων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας, του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», των σχεδίων εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης και του μηχανισμού «Παγκόσμια Ευρώπη». Για την εκπλήρωση αυτού του στόχου, η Επιτροπή θα καταρτίσει **κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις στρατηγικές επενδύσεις στον πολιτισμό**, οι οποίες θα συμβαδίζουν με τις βασικές κατευθύνσεις της Πυξίδας Πολιτισμού.

7.3. Αντληση ιδιωτικής χρηματοδότησης

Η διερεύνηση καινοτόμων μηχανισμών για τη χρηματοδότηση των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων και δραστηριοτήτων είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς τους. **Η συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα ενθαρρύνεται έντονα** με σκοπό την επέκταση των πηγών χρηματοδότησης για τον πολιτισμό, όπως η συμπλήρωση των επιχορηγήσεων με **μέσα της αγοράς, η ενσωμάτωση καινοτόμων προσεγγίσεων χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων φιλανθρωπικών δράσεων και συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα**, οι οποίες προσαρμόζονται ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες του εκάστοτε τομέα.

Η Επιτροπή, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ETE), έχει δημιουργήσει καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα ως εναλλακτική λύση αντί της παραδοσιακής χρηματοδότησης μέσω επιχορηγήσεων. Στόχος τους είναι η αξιοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών, τόσο μέσω μετοχικού κεφαλαίου όσο και μέσω δανεισμού, προς όφελος των μέσων επικοινωνίας και άλλων πολιτιστικών και δημιουργικών κλάδων. Για την περαιτέρω ενίσχυση της πολυμορφίας και της ανταγωνιστικότητας των πολιτιστικών τομέων και την αξιοποίηση των θετικών αποτελεσμάτων των εγγυήσεων του InvestEU στον τομέα των μέσων επικοινωνίας και με τον μηχανισμό εγγυοδοσίας για τον πολιτιστικό και τον δημιουργικό τομέα⁸⁶ και το επενδυτικό εργαλείο μετοχικού κεφαλαίου MediaInvest⁸⁷, η Επιτροπή θα διερευνήσει νέα **χρηματοδοτικά εργαλεία για την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων και τη διευκόλυνση των επενδύσεων στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς**, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων, ώστε να αυξηθούν οι ικανότητές τους για δημιουργία και καινοτομία.

8. Συμπεράσματα και μελλοντική πορεία

Η Πυξίδα Πολιτισμού για την Ευρώπη καθορίζει ένα φιλόδοξο και ενισχυμένο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τον πολιτισμό. Οι μακρόπνοες δράσεις της υποστηρίζονται από τρία γενικά εργαλεία πολιτικής για την υλοποίησή της: την περιοδική έκθεση για την κατάσταση του πολιτισμού στην ΕΕ, τον διαρθρωμένο διάλογο της ΕΕ για τον πολιτισμό και τον κόμβο πολιτιστικών δεδομένων της ΕΕ.

Η προώθηση του στρατηγικού προσανατολισμού αυτής της Πυξίδας Πολιτισμού απαιτεί ενισχυμένη πολιτική δέσμευση και επενδύσεις στον πολιτισμό. Σε αυτό το πνεύμα προτείνεται σήμερα το σχέδιο κοινής δήλωσης με τίτλο «Η Ευρώπη για τον πολιτισμό — Ο πολιτισμός για την Ευρώπη». Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εξετάσουν

⁸⁶ [Μηχανισμός εγγυοδοσίας για τον πολιτιστικό και τον δημιουργικό τομέα \(CCS GF\)](#), ο οποίος αρχικά χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» έως το 2020, στη συνέχεια από το InvestEU από το 2021, και υλοποιείται μέσω ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων.

⁸⁷ [MediaInvest - Τόνωση των επενδύσεων στον ευρωπαϊκό οπτικοακουστικό τομέα | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης](#).

το σχέδιο προκειμένου να καταλήξουν σε από κοινού συμφωνηθέν κείμενο και να συνυπογράψουν τη δήλωση ως ένδειξη κοινής πρόθεσης.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με άλλους δημόσιους οργανισμούς, πολιτιστικούς φορείς, παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών, σχετικές οργανώσεις και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο μέρος με σκοπό να συμμετάσχει ενεργά στην επίτευξη των υψηλών προσδοκιών της Πυξίδας Πολιτισμού για την Ευρώπη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΥΞΙΔΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Στον κατάλογο που ακολουθεί περιγράφονται οι δράσεις που θα αναλάβει η Επιτροπή με σκοπό την υλοποίηση της Πυξίδας Πολιτισμού για την Ευρώπη.

Αρ ιθ.	Δράση	Χρονοδιάγραμμα
ΟΡΑΜΑ: Η Ευρώπη για τον πολιτισμό — Ο πολιτισμός για την Ευρώπη		
1.	Πρόταση κοινής δήλωσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Η Ευρώπη για τον πολιτισμό — Ο πολιτισμός για την Ευρώπη».	Δ΄ τρίμηνο του 2025
2.	Έκθεση σχετικά με την κατάσταση του πολιτισμού στην ΕΕ και διοργάνωση διαρθρωμένου διαλόγου της ΕΕ με τα ενδιαφερόμενα μέρη.	Γ΄ τρίμηνο του 2027 (κατάσταση του πολιτισμού) Γ΄ τρίμηνο του 2026 (διάλογος)
3.	Δημιουργία κόμβου πολιτιστικών δεδομένων της ΕΕ υπό τη διαχείριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.	από το Γ΄ τρίμηνο του 2027
Βασική κατεύθυνση 1: ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ		
4.	Πρόταση νέου ευρωπαϊκού βραβείου για τις παραστατικές τέχνες.	Β΄ τρίμηνο του 2027
5.	Έκθεση με σκοπό την παροχή στήριξης προς τα κράτη μέλη για την αύξηση της συμμετοχής και της στήριξης των ατόμων με αναπηρία στον πολιτισμό.	Α΄ τρίμηνο του 2028
6.	Θέσπιση εθελοντικού πλαισίου για την αμοιβαία αναγνώριση των δελτίων εισόδου για νέους σε πολιτιστικές δράσεις και χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, τα οποία εκδίδονται σε εθνικό επίπεδο, προώθηση της πολιτιστικής διαδρομής DiscoverEU μεταξύ των νέων και αύξηση των πολιτιστικών δυνατοτήτων που προσφέρει η υφιστάμενη εκπαιδευτική κάρτα νέων (με χρηματοδότηση από το Erasmus+).	Δ΄ τρίμηνο του 2027 (δελτία εισόδου) Β΄ τρίμηνο του 2026 (DiscoverEU) Β΄ τρίμηνο του 2026 (Κάρτα νέων)
Βασική κατεύθυνση 2: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ		
7.	Πρόταση Χάρτη της ΕΕ για τους Καλλιτέχνες, σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και τα ενδιαφερόμενα μέρη	Β΄ τρίμηνο του 2027
8.	Θα δημιουργήσει το δίκτυο πολιτιστικών πρεσβευτών νεολαίας, όπου θα συζητούνται θέματα πολιτιστικής πολιτικής.	Αρχή του 2026
9.	Παρουσίαση των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τον πολιτισμό, την υγεία και την ευημερία.	2028
Βασική κατεύθυνση 3: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΣΥΝΟΧΗ		
10.	Παρουσίαση στρατηγικής για την ΤΝ στον πολιτιστικό και τον δημιουργικό τομέα.	Α΄ τρίμηνο του 2027
11.	Δημιουργία του κοινού ευρωπαϊκού χώρου δεδομένων για την πολιτιστική κληρονομιά, στο πλαίσιο της επικείμενης στρατηγικής υλοποίησης 2025-2030 για τον χώρο δεδομένων.	από το Δ΄ τρίμηνο του 2025
12.	Ενίσχυση του σήματος ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς και του θεσμού «Πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης» μετά το 2033.	Β΄ τρίμηνο του 2026
13.	Έκδοση ανακοίνωσης και πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με το μέλλον του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους (NEB), με στόχο να αξιοποιηθεί	Δ΄ τρίμηνο του 2025

Αρ ιθ.	Δράση	Χρονοδιάγραμμα
	η μεταμορφωτική δύναμη των τεχνών και του πολιτισμού για την ενίσχυση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.	
14.	Δρομολόγηση νέας ευρωπαϊκής σύμπραξης έρευνας και καινοτομίας για την ανθεκτικότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς.	Β΄ τρίμηνο του 2026
Βασική κατεύθυνση 4: ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ		
15.	Από κοινού με την ΥΕ/ΑΠ, επικαιροποίηση της στρατηγικής της ΕΕ για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις.	Δ΄ τρίμηνο του 2027
16.	Από κοινού με την ΥΕ/ΑΠ, αξιοποίηση της προσέγγισης της «Ομάδας Ευρώπη» για τον πολιτισμό με σκοπό την ενθάρρυνση της συγκέντρωσης πόρων της ΕΕ και των κρατών μελών στον τομέα του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.	Σε εξέλιξη
17.	Δρομολόγηση της νέας φάσης του προγράμματος EU4Culture στην περιοχή της Ανατολικής Γειτονίας.	Δ΄ τρίμηνο του 2025
18.	Δρομολόγηση ευρωμεσογειακής πρωτοβουλίας για τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και τον τουρισμό στο πλαίσιο του συμφώνου για τη Μεσόγειο.	Α΄ τρίμηνο του 2026
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ		
19.	Απλούστευση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση της ΕΕ για τον πολιτισμό και επικαιροποίηση του οδηγού χρηματοδότησης CulturEU.	σε εξέλιξη (CE) Δ΄ τρίμηνο του 2028 (CultureEU)
20.	Κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τις στρατηγικές επενδύσεις στον πολιτισμό και διερεύνηση καινοτόμων επενδυτικών εργαλείων για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων φιλανθρωπικών δράσεων, σε συνεργασία με σχετικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.	Δ΄ τρίμηνο του 2028